

1772
Biblioteca de S. Francisco
de Assis de Lisboa

VI 3.

Es de la Libreria del Con. de S. Fran. de Palma.

Liber celeberrimi, ac

doctissimi viri martyris

~~Raymundo~~ Raymundi Sulli. Sulli.

eiusde vulgari sermone

scripto

Deu intelligibile, e amabile

ẽ fundament vn homenet no conequit,
pobre de virtutis, e de amicis, indigna
per culpas, e peccatis, fa ab vostra virtut
aquest libre de intencio al seu ama
ble fill; per tal que intencio per gra
cia vostra tendres en vos conexas, e
amar, honrar, servir, e beneir, e vos
tra intencio sia en aquest mor en la
altera, e honor que li conue.

Del preambol

Considerant e jaent en mon lit, fuy
considerant com lo mor es en tan
torbat estament q privacio de vera
intencio absentada ab vn enterimet
q de faliment de voler, ordonat enco
siderar, e entendra car poch so los
homens qui sien en bon estament
segons comparacio de aquels qui tor
ben

Aa

De hugonis bernardi pri

torben en lo mon, qui en lurs hobres
no an vera intencio; per ayo es
a mi molt des amable lo defalimēt
qui es en lo mon, e pensa que lo
meu fill, qui natura me fa amar
e novellement ve en lo mon, haje
defalimēt de intencio; e per ayo:
componc aquest libre, en lo qual sapia
mon fill conexer intencio, per la qual
conexenta son voler la vulla amar,
e servir, e mostrar a les gentes en
recordacio de les sine nafres de nre
senor deu Jesu C. qui es home, e deu
de partim aquest libre de intencio
en sinch capitols consaguentz: so es
divisio, deu, creacio, encarnacio,
temptacio. Amable fill aquest =
sinch capitols son bastans a ver doc
trina en vs de intencio en tot =
quant cogitaras, e parlaras, e fa
ras te es forsa de haver ordonada,
e vera intencio, e no li sias in
jurios, ne desobedient; car aur,
ne argent, cartels, iutats, imperij,
regnes, parents, ornamentals, vida
ne delicaments no valen tant =
com fa vera intencio, deuota,
et ordo

ordenada; fortificada en un coratge ab
desliberació de frach arbitra en jus-
ticial recordar, et entendre.

2

QUE COSA SIA INTENCIO

Amable fill, intencio es obra de en-
teniment, è de voluntat quins mou
a donar compliment a la cosa desitja-
da, è entesa: è intencio es acte de na-
tural appetit, qui requer la perfectio
que li conuece naturalment.

Aquesta intencio, fill de q tu as
necessitat, es departida en dues ma-
neres: so es a saber primera, millor,
è pus noble que la segona, y so com
es pus hutil, è pus necessaria; e la
primera es començament de la se-
gona, è la segona es moguda per:
la primera, en tal manera que la
segona es instrument, è aparalla-
ment com la primera intencio ha-
ja ço que li conuece segons son com-
pliment.

Eximplificar me conue fill en du-
es coses les intencions per so que pus
ques aver conaxença, car yo treball
en ta utilitat, è treballa tu en en-
tendra

Et enton se que jst motre de intencio
è recordet una y dos vegades de aques
tas paraules, per ço que moltes ve
gades recordades, entengues intencio
en te conexas. Si tu fill fasses
un libre à algu escriua, tu as la
primera intencio a fer lo libre,
è as la segona a donar los diners,
à aquet home qui fa lo libre, è
car mes ames lo libre que los di
ners quen dones, per so es el libre
la primera intencio, è los diners
la segona. Lo escriua fa de ayo lo
contrari; car el ama mes los diners
que li pagues y sos treballs, que no
lo libre: car si mes amas lo libre
que los diners, not daria lo libre
per los diners.

Fill de la intencio que es en les
obres sensuals, è artificials te parlat,
aret vol donar aximpli de intencio
en les obras intellectualls: è entè que
lo libre que as fet scriure, es la
segona intencio, è la sciencia quen
desitges y la primera: car mes val
la ciencia, quel libre. Entenimè
que as fill ès per la segona intencio
è la

è la obra del enteniment per la p^a,
 car millor cosa es la obra de la virtut
 que no es la uirtut; com sia cosa
 que la uirtut sia per so que sia fo
 obra. la bona obra que as fill en to
 enteniment que entens, es per la
 segona intencio; è lo merit que nas,
 es per la primera: car tu entens
 per so que merit nages; è lo merit
 que es p^a entenora es per la segona
 intencio, e la gloria que ueray es
 per la p^a que es p^a lo merit: car tu
 as merit per so que gloria ajes. La
 gloria que as fill en paradys si en
 tres sera per la segona; è la cona
 xensa que auray de deu, è l'amor
 sera per la primera: car millor cosa
 es intencio en conexer è amar deu,
 que en auer gloria p^a conexer, è
 amar deu, com sia cosa que deu
 sia pus intellible, è amable q^a
 tu glorificable, tant es fill, digna de
 esser conegut, è amat, que la inte
 uio que om a en conexer è amar
 deu quant nes digna, no pot mutar
 en pus grau; è per ayo sostena que
 millor cosa es enteniment en ente
 dra

pro. ar
81

entendora com enten deu, que no es
lo merit, ni la gloria: e si ayo no
era en axi seguir sia que intencio
fos mes obligada a home que als
honoraments de deu..

Bestantment fill te parlat de
de intencio artificial en les coses
corporals, espirituals si o saps enten
dre, e sabras o entendora si o vols
entendora, car feul parlar de in
tencio natural. L'enten com lar
bre es per la segona intencio, e lo
fruit es per la 1^a; car millor cosa es
lo fruit que l'arbre. Lo cos que
tu as, fill, es per la segona, e la
anima es per la 1^a: com sia cosa
que la anima valque mes que el
cos, e lo cos sia per so que l'anima
pusca recordar, entendora, e amar
a deu, e virtuts, e bones obres.

Amable fill en tres maneres te
donada conexença de la pa, e de la
segona intencio, e prech te que la
intencio ajes ordonada en tal ma
nera que no ames per segona so
ques conve amar per la primera;
no ames so que no es digno que sia
amat

amat: acidentalment fill ama los
 peccadors ab les dues intencions desor-
 donades en lurs amors, car amar jo
 bel libre per jo que es bel, è no amar
 lo per jo que mentens desordenadament
 de intencio: è en aytal manera =
 amar lo libre bel, es per la prime-
 ra intencio, è amar lo entendre es
 per la segona, car home desordenat
 fa major forza de voluntat en fer
 bel libre que no en entendre lo en-
 la voluntat dels homens qui ama-
 mes les coses terrenals, que les coses
 espirituals son aduersades les dues in-
 tencions, è aquells homens son pe-
 ccadors com desordenen intencio
 contra sos ordonaments sustenuals.

En tot quant faras, ne diras, co-
 gitaras, fill, ajes conaxencia de les
 dues intencions demut dites; car tot
 quant om fa, ne pot fer, corporal-
 ment, ne spiritualment en lo qual
 enten esser les dues intencions de ne-
 cessitat, è la una noy pot esser menys
 de la altra, è cascuna cosa bel pot
 om auer ordonadament, o desor-
 donadament.

Deu.

Deu qui es subiran de es entel
legible, è amable, è p' ap fill conve,
que aja entencio ~~en~~ ^{en} si matex, la qual
intencio conve esser Deu, com sia cosa
que infinidament, è eternal sia in=
tellegible, è amable, a la qual intel=
ligibilitat, è amabilitat se conve esser
Deu, per la qual sa intelligibilitat sia
entera; è sa amabilitat sia amada;
è sa infinitat, è eternitat de entitat
diuina, que en temps sia una si ple
sustancia, è un Deu. Sapies fill que
si Deu no haura intencio en si matex,
hauria superfluitat en son entenimè
si entencio, en sa voluntat si amauo,
pusque no sen seguis utilitat en Deu
de son entendre, è de son amar en
si matex; la qual utilitat conve
esser equal ~~en~~ ^{en} Deu, en fo que conve
esser Deu eternal, è infinitat, è la
qual eternitat, è infinitat no pot,
ne vol se justiciu multiplicar ense
virtut, no pot sesar sa utilitat en
la intencio que ha se perfeccio eter=
nalment, è infinido: en la intencio
de Deu no ha diuisio de p^o y segona
intencio or no sia sia minoritat;

9
car tota sa intencio es infinita, è eter-
nal; y ay fill noy pot queber segona
intencio: car la intencio de deu es,
fill, en tant alta excellencia de virtut,
è y ay es deu intelligible, è amable
per si mateix, è ha creade intencio
en tu, per so que ab aquela sen tenes,
è lames per sa bondat, è per sa perfec-
cio. Saps tu fill perque deu es mes-
amable que temable, per so com mi-
lor cosa es amor que temor; car amor
es infinitament, è eternal en deu, è
temor à comensament; è car deu es
mes amable que temable, per so
te aconsel fill que tu ajes intencio
en amar deu, per so com es bo, po-
deros, gran, è digno de tots orna-
mens; è axi la tua primera inten-
cio ajes à amar ell, è la segona a-
tembralo. A fill, e tan poch son los
homens qui ajen vera intencio à
amar, è tembra deu, car los demes
homens qui deu amen, el temen
per so quels de gloria celestial, o bes
temporals; el temen per so que nols
do penes infernals, o treballs tempo-
rals; è deu es digno que sia amat
per so

B6

ar. 81.

per so com es bo, infinit, eternal, po-
deros, saui, amant, just, verader
complit infinidament eternal de tot
bens. Aquels homens qui ame deu
per so que's falla be, el temen per
so que nos falla mal, fan de la
primera intencio, segona, e de la se-
gona fan primera: per so fill' lur
intencio es aduertade, e falsa, e
quantra la intencio que deu la
creada; on com ayo sia en axi, dos
qual justicia iudgera que ay tal in-
tencio tan mahuada a se glorio
sens fi? En la intencio de deu no
es nul home sols que aje fet ta-
dernal com a fet mahumet qui
tant homens a mes en error: em-
pero mes de mal se segueix com
ona no a deu la primera inten-
cio que tot lo mal que feu mahu-
met, com maior be es en un ho-
me qui fortment am deu per
la primera intencio: que no es
mal en tot los homens qui son
damnats. Com ayo sia en axi -
obri fill' los ulls de la pensa, e en-
ten com gran cosa es be qui es

la primera intencio quantra mal 6
qui es per la segona. Not maravelles
fill, si lo mon es en tribulacio, è en
perill, pusque deu es tan poch amat,
è conagut per defaliment de vera in-
tencio: on sobre totes coses te consel, et
man que tut apovers aytant com
pusques en te intencio, com ab ella
ames deu, è congues avent à ella
sa intencio, è à tu, è ton proisme la
segona.

Amable fill no poria dir, ni
escriure los bens reb de deu sell-
quil ama, ell conex car los malats
sana, è los pobres enriquex, è los re-
gos en l'omino, è dona consolacio
als treballats, esperansa à los ser-
vidors, è lagrèmes als pecadors, è or-
nament als menypresats, è restetuen
les injurias. Fill lo ortolà dona de
la aygo als arbres per reho dels fruits,
è lo cavaller dona ajuda à son ca-
val per reho del servey que li fa,
è lo maestro paga a son discipol son
deute per reho del loguer que no:
E donchs fill, si tu à deu de gloria qui
es tant abundos de justicio, de poder
de for

Bb. 2

de saueza, de caritat as la primera
intencio, se pot saber que la tua se
gona intencio aje bon epliment
per la primera. Sapies fill que molt
es cosa mal amar diners, o viandes,
fills, ornamentals, e posesions, e les al
tres coses per la primera intencio,
e amar deu per la segona: e no =
amar deu per la primera intencio,
ne per la segona, molt es cosa repre
hadora, on com ayo sia, ten gran
defalliment, e on se segueixen
tants de mals: donchs es necessaria
a pricar, e a mostrar a les gentes
qui ignorantment cuydan amar,
e conixer deu per la primera in
tencio, e amen ab segona qui es de
mentina.

Creu deu lo mon per intencio
ques fos amat, e conegut per creatu
ra, car per la gran raho que deu
a ensi per amar, e conixer, fouch
deu cosa conuinent crear lo mon
per tal que sa justicia satisfes a la
alta honor qui conue a la bonesa
e a la

è à la granesa de deu, la qual a en 7
eternitat poder, saviesa, è voluntat, è
en totes ses virtuts: amable fill, à =
Deu no fench cosa necessarià crear
lo mon per nulla cosa que fos utilitat
à Deu en la creació del mon: mas
en axi com lo Rey Larch de coratge
è abondos de riqueses se conve donar
per sa bonesa, è per son poder:
en axi à Deu per compliment de in-
finida larguesa, è perfectio en to-
tes virtuts se convench que crea lo
mon, è que fes molt de be la inten-
cio que Deu ach en crear lo mon,
è la justícia se convencheren ab la
saviesa, è voluntat adonchs com lo
crea; è per aqto nos non vench quel
mon fos creat anans, ne puist, è
ne major, ne menor, ne de altra
estament se convench a crear lo
mon fora en la intencio de Deu
passiu, è defalimient. Amable
fill la intencio de Deu no pres null
cambiamient, ne null mudament
com crea lo mon; car la intencio
quil mon crea es Deu infinit, è
eternal en tota perfectio, è per so
es

B. 3

è per so es impossible cosa que nin
guna cosa que deu aja creada, ne
feta, pusque esser en deu negun
cambiament. Si en deu no ha
ques intencio de engendrar deu, e
de proceir deu fora intencio en
deu pus noble are com lo mon es
mentys noble quel mon fos, com
sia cosa que intencio sens utili-
tat de caritat, saviesa, graneya.
Fill, deu ha creades en lo mon
unes creature per entencio de
de altres; axi com los cosos celesti-
als qui son creats per donar influ-
encio als terrenals cosos alemen-
tals; è los terrenals cosos qui so
creats per entencio de anima ra-
cional; è axi de totes coses qui son
creades à servey d'omo.

Ahora fill, car alaments,
plantes, aucels, besties, è totes les
coses de aquets mon, sequeren
l'orde, è la regle de la intencio
perque son creades: è oma, à
qui totes aquestes coses so de jus, è
an intencio, es quatra la intencio
perque creats, fahent pecats qui
son quatra la intencio de deu.

Amable

Amable fill, encarnas lo fill de
Deu en lo ventre de Nra dona S.
Maria per intencio que mostras
als angels, è a l'home gran grane
ga de bondat, poder, è caritat, hu
militat, è carquesa, lo major de que
pusque elles creat, es de creat a
Deu ajustat en unitat de personas:
è per ayo fill, la bondat de Deu con
cordes ab la major intencio ab
ques pot concordar en crear crea
tura, ajustant si mater a creatu
ra per intencio ab ques pot concor
dar en crear creatura, ajustant
si mateix a creatura per intencio
que sia amada, è conegude aytat
fortment com aquella creatura
pusque haver virtut a deu cone
xer, è amar: poder diuinal no
pot pus axelsar poder creat, que
aquel que a si mateix a ajustat:
car lo poder de deu pot aver tan
gran intencio: per ayo caritat ab
justicia, è bondat acorda ab poder,
per tal que poder de tan gran in
tencio en creatura com creatura
pot justenir. Si infinita virtut
è per

B. 6. 4

è perfectio fos fill contrario à la
intencio que deu ach en la carn
que à prèy, fora la intencio me
nor quel poder, que deu ha infini
da virtut, è perfectio; è seguirres
que en deu fossen unes virtuts
quanta les altres en intencio, è
caso es fill cosa impossible, per so
que en gloria deu pogues è donas
si mater à gloriejar al home, ach
intencio à pendre carn humano
per so que home per aquel cos glo
rios de nostro tenor deu pogues ha
ver la major gloria; la majoritat
de la qual gloria ^{no} pogues hauer
sens encarnacio, è ajustament
humana de deu, è de home. Encar
nas fill nostro tenor deu per crear
à home que era perdut, è caygut
en la ira de deu per lo peccat del
primer pare; è aquella intencio
que deu ach per pendre carn è
recrear home nos convench è
esser primera intencio: è aquella
que deu ach à pendre carn per
demostrar ses virtuts fos per se
gona; com sia cosa que la justicia
de

de deu aie pus apropiade intencio
à demostrar la granesa de bonesos,
poder, saviess que de creacio, à la
gran caritat de deu se conuench
hoquejionar home de grà intencio
saluant à home franch arbitre,
è per asso vol deu quel poder na
donas major poder en home per =
amar, è entendre la incarnacio
qui es la major, è la millor obra
que deu pusque haver en creatu
ra, ne creatura ne pusque rebre.

Amable fill sots aquest Ca
pitol de temptacio on ha significã
sa dels trenta dines on nostre s^r
deu forch venut, te vul exemplifi
car de intencio per trenta ru
bicas consaquens, per tal q³
per aquelles ajes conaxè
sa en qual manera
entencio, ò temptacio son diverses,
concordans, ò contraries, è tu fill
ajes be en te memoria, è en ton
enteni mèt aquests capitols, cor
molt te sera vtil à conseruar
virtuts è a contrastar à vicijs, è ob
seruar intencio q³ so que es.

Rubrico

Rubrica. I. De la fe
Fe es fill per interenio que hom
cregua la veritat que entenien-
ment no pot entendre, è aquest
ta fe es guarda de speranza, ca-
ritat, justicia, prudencia, forti-
tudo, trempansa: è per ayo temp-
tacio diabolical es ab set peccats
mortals, temptant fe quantro
la interenio perque es, e cor lo
dimoni vol destruir les virtutz
è fe, è per so tempta home en
fe en aquesta manera, è encara
en moltes altres maneres sem-
blants a aquestes. Si tu creus,
è cogites que deus pare engen-
ra, de si mater, deu fill, è del
pare, è del fill ix deu sant espe-
rit, son un deu, no tres deus, e
tu as temptacio que pusque eser
veritat so que creus en los arti-
cles de munt dits, adochis deus re-
correr a fortitudo, caritat, justi-
cia quet ajuden a conservar la
fe en la interenio perquet es do-
nade, è fortitudo en fornice ab
cari

caritat qui es ajudant à fe, amant 10
la intencio perquè es, è justicia
te dirà que tu no vullies fer inju-
ria à fe per ço que no en tenas
à demostrar-te com tu no as en-
tendut enteriment en tot temps en-
tendra ço que vols entendre, è
ço conuect à creure ço que no pots
entendre, tro que o pusques ente-
ndre. Si tu fill entens que deu pa-
re per poder infinit eternal pot
de si mater qui es infinit en ese-
cio eternal, è durament engen-
rar deu fill infinit, eternal en-
durament engennar deu fill in-
finit eternal, è as temptacio è
dubtes que sia veritat considerat
de deu no fa tot alho que pot ço po-
der, adonchs recorre en speransa, jus-
ticia, caritat, com è speransa per
justicia deu creure que deu deu
fer en si mater, è eternal, è
infinita que sia deu, è de deu en-
gendrade, per tal que deu no sia
ocios en si mater, car justicia
te demostra que pus deu à poder
de fer deu en si mater, è de si
mater

de si mateix, è aquesta obra es la mi
lor, è pus noble que pusque emen,
è comes que la voluntat de deu vol
la so que pot so poder fassa, è no-
sia oïas, segons que diuina justicia o-
judges en la diuina voluntat. Amo
He fill si tu vols creure so que no en-
tens, ~~so~~ ^{so} ~~propos~~ ^{propos} puible cose esser veri-
tat aquela cosa que desitges entendre,
com so que ~~so~~ ^{so} ~~propos~~ ^{propos} es fe, è fe aju-
da axelsar l'enteniment al enten-
dre: è si atto no ~~so~~ ^{so} ~~propos~~ ^{propos}aves, tu faries
injuria a la intencio perque fe es,
è obeiries à temptacio diabolical: è
si la cosa que entens fill no es qua-
tra la fe, sapies que la donchs as
ajude la primera intencio à so que
entens, è as la segona à la fe: dochs
quant ~~so~~ ^{so} ~~propos~~ ^{propos}aves que pogues entendre
dre so que creyes: è si so que cuy-
des entendre, es quantre la fe que
debars avies, sapies fill que aquel
la cosa que cuydes entendre en los
artides demunt dits, no entens: car
si ho entenes, seria veritat, è si
veritat, la fe que as, seria falsa;
è per atto fill consell te que ab ca-
ritat

caritat, prudencia, fortitudo te = 11
eguis d'aytals temptacions, è no sias
quantre la fe en res que entenes,
è si entens so que vertaderament
creyas, conexys esser concordansa de
primera intencio, è de segona.

Rubrica 2 de la Esperansa

Esperansa fill es per enteriment
que omne sper deu justicia, è mise-
ricordia, è pietat; è a questo inte-
cio es gordade ab les altres virtuts;
on si tu fill ets peccador, è desespe-
res de deu per so com as fets molts
peccats; adonchs est temptat, è versut
que fas contra fortitudo, caritat,
prudencia, justicia, car ab forti-
tudo deus estar fort en ton corat
ge tant de temps, tro que caritat
te fassa amar la misericordia de
Deu, è tembre sa justicia, per so
que justicia te fassa confessar ton
peccat, è prudencia recordar la mi-
sericordia de deu. Si tu fill as
gran temor de deu, è de esser vesut
per tos enemichs, è temps à perdre
riquejes

riqueses, o orrament; o alguna cosa
que molt amy, e vots esser certifiat
de aquelles coses que no tens per so q³
no nages mal volent, donchs fill-
est temptat quantra la intencio q³
esperansa, car so perq³ esperansa
tes donade perso que vuy della, e
esta milor cose estar ab temor, e =
auer esperansa, que seguir, e ser
sens esperansa; on com ayo sia en
axi, donch justicia, fortitudo, pruden-
cia te enseny com tu ajes la primera
intencio e speransa, e la segona a la
malanansa que s'oteny soy esperan-
sa. E si tu fill ~~amant~~^{exent} ames paraules
amayas la intencio perque es espe-
ransa, e usaras en speransa de les
altres virtuts, per lo qual es, seras
agradable a deu, e a les gentes.

Rubrica 3 de La Caritat

Caritat es fill, per intencio que
om am deu, e si matex, e son pro-
xime. aquesta virtut matexa
e ab la intencio perq³ son les altres
virtuts; e si tu fill est temptat
quan

12
quanta caritat, e ajuda se inten-
cio a conservar ab les altres virtuts,
car conservant en ton coratge la
intencio perques caritat, vensas
la temptatio, en lo qual veniment
de la qual vensas los peccat, e axel
sexas les virtuts. Si tu fill ames to
senor terrenal en les coses terrenals
per la pra intencio, e tu mater per
la segona, tu as caritat quis concor-
de en ton coratge ab justicia, forti-
tudo, prudencia, tempana, fe, spe-
rança; car justa cosa es amar en
los bens temporals mes son Rey, o
son princep que si mater, com sia
cosa que lo Rey, o lo princep sia en
pus noble intencio quel vexal, per
so com dels bens temporals fer major
utilitat, e esquivar mes de mal quel ve-
xal, fortitudo es en aytal amor per co
com dona passio amant en los delicty
de aquest mon mes altre cosa que si
mater; prudencia iyes per co com gra
merit nas goñat: tempana es fill en
la demunt dita caritat per co com yes
continencia ab ciencia; fe noy pert
son dret per so cor creu en la justicia
de Deu

Deu, è ayo matex se reguex fill de
esperansa, on com tu fill est temptat
en los bens de ton senor apropiat
à tu matex, ò est parat de defen-
drelo de sos enemichs, adonchs deure
correr à caritat, y à les altres virtutz,
è salua à caritat la intencio perq̃
es, segon que demunt havem explifi-
cat. Si tu fill ames mes tu matex
que ton senor en los bens celestials,
adonchs uses de caritat en tu, è per la
pra intencio, è en ton senor per la
segona, è en aquel vs, es justicia, pru-
dencia, esperansa: justicia as en ayo
quel senor es per intencio que deus-
ajes en gloria sem fi: prudencia as
fill en so que uses p̃ la intencio
perq̃ es, è perq̃ es ton senor terrenal,
car aquella cosa es prudencia qui to
serva quantra temptacio la final
reho perq̃ es la cosa: esperansa as
fill com esperes gloria, tracteu en vir-
tutz de ton coratge mes que a les-
virtutz de ton senor, ò de ton proisme,
sapiet fill que a tu es donades compania
è ajustant de ton proisme per intè-
cio que en aquel obres ab caritat
è fi

e si ames ton proxime per la segona 13
intencio, è tu matex per la 1ra, as
en aquella amor, justicia, speranza,
prudencia: Justicia per so cor vses de
caritat tes donada. Justicia a speranza
per so com speres en vs de caritat guar
da: as prudencia en so que saps gonar
merit de gloria, è crexes en ton me
rit la gloria qui es donada per obra
meritoria: Si tu fill ames en to prox
me deu per la 1ra intencio, è to prox
me per la segona, è est temptat p lo
diable que faes p lo contrari, recorre a
justicia, speranza, prudencia, fortitudo,
è jutge en ton coratge la intencio p
que es caritat, è les altres virtuts:
adopare Deu a majoritat de noblesa,
è de poder, bonesa, saviesa, amor: è
ton proxime a compare a minoritat,
comensamet, mortalitat, è ab los al
tres defalliments qui son en home,
è si tu fill as aytal art, è manera
quontra temptacio, legeramet pot
eser en la amistat.

Cc

Rub.

Rubrica 4. de la Justicia

Justicia es fill p'intencio de =
egaltat fet entre major, è menor;
è menor à major quantre desegaltat
en coses hont se conve concordantce:
aquesta justicia fill hauras, è ama
ras si conexs, è ames so que es, è cor
trates à temptacio qui ab juria se do
ve. Si tu fill est peccador, è coneyt =
peccador, è ames lo peccat, est temp
tat en so que ames, è entens lo pec
cat per la pra intencio, è injuria
per la segona, è per afo priuo de
tu justicia ab ces sors speranza, ca
ritat, prudencia, fortitudo, trempan
sa, en tu no es justicia, car tu as unio
en ton enteriment, è en ta volun
tat injuria: caritat no as, car =
ames peccat, cor speranza cuydes à ver
en so que ames peccat, è cuydes exir
de peccat, è per so as lo contrari so es
ignorancia, è folia, car no saps quat
te viuras, ne est cert si deu te vol
ra perdonar, pus que destimes deu

en

en la amor que a peccat, è cor inju
 riosament cuydes a veç speranza; per
 aso la justicia de Deu no vol que en
 tu amant peccat sia speranza, ne les al
 tres virtuts. Intencio, è justicia se con
 corden quantra injuria, è temptacio,
 car injuria es quantra justicia, è qua
 tra intencio ab temptacio feta ab la se
 gona intencio, per so que pusque destruir
 la pra en tal manera que ~~temptacio~~^{intencio} sia
 adversada, è quantre so q que als ho
 mens es donade. Si tu fill aso vols
 entendre en certam car tu fill ames q
 la segona intencio los treballs que sores
 q justicia, amant tu justicia q la pra.
 intencio, adonch injuria tempta forti
 tudo en caritat o tal que caritat saven
 sa en lo vument dels treballs, è si caritat
 es vencuda q privacio de fortitudo, jus
 ticia a perdudes les rels, è les forces en
 prudencia trampanya qui ab caritat
 fortitudo se regan, è q aso priva la sego
 na intencio, ~~la pra no pot romanir en~~
~~justicia~~ en pauencia, com seny la segona + Nota
 intencio, la pra no pot romanir en jus
 ticia, è per so mor justicia en la priva
 cio de la pra intencio è nex injuria
 è la

Cc 2

è la pr^a intencio aduertade en la tua vo-
luntat qui amex mes repos, è ben anã
ces que sostenir trebals per justicia;
on com ayo fia en axi, donchs si tu
fill amex justicia quardet de injuria,
è de temptacio qui comença en la
segona intencio, è destruy justicia,
prudencia es fill per so quels homes
sapien ~~aver~~ aver virtutz, squinar
viciy en amar a Deu, è conexer, è en
amar casun home, è si malax, è
son proisme, aquesta prudencia es
fill Rubrica 4 de Prudencia

Prudencia es fill per so quels homes
sapien aver virtutz, squinar viciy,
en amar a Deu, è conexer, è en
amar casun home, è si malax, è
son proisme. Aquesta prudencia es
fill temptade moltes vegades en los
homeny & los peccats mortals, è ve-
nialy, la qual temptacio se fa sobre
la intencio perq^t prudencia es car
desviada prudencia de la intencio
perq^t es donade a home a son des-
uiament, è occasio que fia en home

Co con

contrari de prudencia, lo qual contra 19
ri es ignorancia, e follia. Amable
fill prudencia, e saviesa son quax =
ona cosa mateza, on si est temptat
per ignorancia, recorre al entimel,
e ab aquel encerca en la memoria
ley coses que enteniment conserva,
ley quales coses recordadores ab justa vo
luntat, e temptade fortitudo de cord
ge contra auidia qui ab ignorancia
se conue, e quant tu fill duras ente
sa la cosa recordade en la memoria,
donchs tu la dona justicia a la volu
tat, e tal que voluntat, e justicia se
quesquen la intencio, perq? prudencia
fill, es virtut qui requer voluntat
elumida e enteniment, jutjade per
justicia, per co que esperansa, cari
tal, fortitudo, trampansa, conserve
en prudencia la sua intencio, la qual
es q. alegir major be, e esquivar major
mal ans que menor, e tornar de mal
be, e auem art, e manera de manar
los accidents, ds fetz segons que conue
al temps e en loch, e en parlar, e
calar, ugitas, e obrar les altres ma
neres de semblant.

Rub.

cc 3

Rubrica 6 de Fortitudo

Fortitudo es fill p' intencio que uoluntat sia en una coratge ab trem pat uoler, mofurat q' iusticia, caritat, prudencia, speranza, per tal que om sia fort en coratge contra uilania, maluetat, è engan ab que es temptade fortitudo; per tal que en huma uoler sia, de desesperansa, injuria, ignorancia, enemistat hon pusque entra argull, uolpelatge, è falsia, ira, auaricia, è enveja.

Sapient fill que ab fortitudo estan uicij quantre uirtutis, è q' ausencia de fortitudo son fortis uicij quantre uirtutis, è per ayo temptacio tempta home quatra fortitudo ab manaces, è ab pobreza ò ab ira, ò mala uoluntat, riqueza, bolesa de persona, delicaments mundanals, è encare ab ornamentals, è ab les altres coses à aquestes semblants.

Amable fill la temptacio que iot parle se fa en la ~~uoluntat~~ libertat de la uoluntat ab peccat uenial en la rego na intencio; donchs com est p' algu home de nourat, manasat, ò com as

fratu

fratura, ò despagament de alguna cosa, 16
car si tu ames esser menys presat, perco
que tu ajes paciència, humilitat, è la
voluntat se vol agrenjar, alterar, è
amar honrament, amant desonor de
en aquels homens qui menys presen,
adonchs fortitudo se afla que è en jus
ticia, caritat, prudència que a pacien
cia, humilitat ten sonmes en fortitudo
quanta debilitat de coratge. Abte fill
si vols esser sonmes a fortitudo, seras
franch quanta viuis, è no parlaras
tro que entenes la intencio perque
vols parlar, ne iras en loch, tro que
justicia ab caritat ten donen licen
cia de anar, ò obrar en so hon just
cia, caritat volen estar, è salvar a
fortitudo son dret, è son honor. E si tu
fill as fortitudo, venças tu matex è tots
enemics, è menys presaras arguls, è
viltats, è faliments. Quant tu fill se
ras temptat, è sentiras mudar en al
tre estament quanta l'estament
en que esser folies ans que tempta
cio te temptas; adonch es temps de for
titud ab la qual deus esperar pruden
cia, justicia, caritat, è trempança

J.fo

Cc 4

per so q̄ te ajuden de la temptacio ab
esperansa, ^{on} la qual te guardaran
ab abstinencia priuant la interuio
e mudant concurer en bones cogita
cions ont seran venudes diabolialy
temptacions.

Rubrica 7. de Tempransa

Tempransa es fill per interuio q̄
ab justicia sia en mig de dues extremitats concordants ab injuriet. Aquel
la tempransa conserva fill la interuio
contra temptacio ab caritat.
prudencia, justicia, fortitudo, car car
tat met justicia en la voluntat q̄
so que vulla metra son volen en
lo mig de dues extremitats, en lo
qual vno lo vster pres per fortitu
do, prudencia ab libertat amade,
e justade q̄ manera de merit nach
de libertat ab virtut de voluntat =
ab justicia de caritat, fortitudo, pru
dencia, tempransa, e ab temptacio
quis concorde ab les dues extremitats
ont esta quantre tempransa
Amable fill tempransa pot om =
aver

aver en menjar, parlar, vestir, anar,
 cogitar, poder, è entendre en les al
 tres cases semblants a aquestes, cor de
 cas una cosa de les demunt dites
 pot hom usar en poch, o en massa
 gran quantitat, per ayo es a home do
 nada trempansa, è si tu fill est temptat
 quantre trempansa, covet quet ajut
 ab les altres virtuts ab quz trempansa
 se mente, car speransa li ajuda a co
 gitar guardo, è justicia li jutge a sorte
 nir passio per conservar sanitat, è ca
 ritat fa mes amar trempansa que los
 plaers, è los quals trempansa es deue
 en privacio, è prudencia demonstra
 perillosa cosa es intrempansa, è forti
 tudo enfortex la voluntat ab abstinè
 cia, paciència. Amable fill tempta
 cio comença a temptar a home a ve
 gades en ~~la~~ sa extremitat maior, + nota
 a vegades en la menor, è saps perque
 si per un loch no pots gitar trempa
 sa del mig loch, que lengit ablatre
 extremitat, è per ayo fill te consell q
 alateptacio contrartes ab fortitudo, ab
 tinència, tant de temps, tro que ven
 ga justicia prudencia, caritat, car jus
 ticia

car justiciu te mostra en prudencia
que mes ual trempansa en lo mig
de les dues extremitats, fo es per su
perfluitat de gran, è de poch, que no
fa intrempansa en abdues les es
tremitats, è caritat te fara amar fo
que millor es si ans que hagueses in
trempansa la uolt esperar en te me
moria, uoluntat, è enteniment. fill
ab ab uirtut te exemplificades la obre
de uirtut, è la intencio perq' son, ne
com sen pot hom defendre de temp
tacions fetes per uicis, esperit ma
lignes; are te uull dir dels set pec
cats mortals.

Rubrica d' de Glotonia

Glotonia es uici q' superfluitat
de menjar, è de beura, lo qual u
ci esta en voler desordonat q' absen
cia de trempansa desarmade q' uoltu
tat, è aquest uici no es fill q' ningu
na intencio que sia creada, mas que
es cosa accidentalment vinguda a
destruir la intencio perque es trem
pansa. Amable fill tots los auides
virtus

virtuosos son creatures, car així conue
 p tal que deu sia creador de tots bens,
 e los accidents uisiosos no son creatu
 res, ans son inclinacio com les creatu
 res esdevenyan en no res, e que en
 ella no sia la intencio perquè son, e
 asso fill com lo dimoni tempta home
 p destruir trempanya; en així l'angel
 benigne tempta à home com aje trem
 pansa, p so que glotonia nos inclin à
 malaltia p semforiment de masa
 menjar, e beura on li venga la mort.
 Necessitat de menjar, e beura es fill
 p sustentat vida; e glotonia es per
 masa menjar e beura, hon com tu
 fill ajes menjar, e begut atrempa
 dament segons justicia, e uols menjar
 e beura mes que no conue; adonch
 l'angel aquí deu ta comanat, te ad
 ceta en justicia, prudencia, fortitudo,
 continencia, que tu ajes abstinencia
 de trempanya, per so que no sies in
 clinat p glotonia a culpe ve à pec
 cat à home glot à la segona intencio
 p ajustar riqueses per reho que pug
 ca menjar, e per so à la 1ra intencio
 à menjar; la qual primera intencio
 cosa

✓

fa masa menjar, è beura, è fa creixer
la segona intencio ten fortment en
ajustar riqueses, que fa ladronicis, è
engans, è faliments; è com la pra intè
cio es pus fort que la segona, è per so
ses deve que los homens enproben,
è gasten lurs bens ç masa menjar,
per lo qual son pararosos, dormidors,
malalts quantra diligencia de ajustar
tar, è conservar riqueses. Si tu fill
uost destruir en tu golositat, ama glo
tonia ç la segona intencio, è trempa
sag la pra, car justicia major en for
titud ç la pra intencio que ç la segona
te fara airar golositat per so queu
pusques milt usar de trempansa
en justicia, caritat, fortitudo. Sa
pies fill que no es null peccat en tal
à home si aqui noy aujde esser è
es peccat de gola, ni per null temps
peccat no pecca home ten souint
com fa ç glotonia, ni ç null peccat
no ve tan souint mort, malaltia,
ç obresa, de faliment de seny, com
fa per gola, è per so te do consell
fill que molt te sia temedora casa
peccat de gola.

Rub.

Rubrica 9 de Luxuria 29

Luxuria es fill peccat comebut en voluntat, ò injuria se fora à destruir la intencio perç es castedat; è luxuria es ocasió en castedat por esser exel fides q fortitudo la voluntat amant + noia luxuria on es temptada voluntat qua tra prudencia, caritat, verginitat. Si tu est fill temptat per luxuria, ajes la pra intencio à castedat, è la segona à la temptacio, car la temptacio pots aver fortitudo, justicia, caritat, prudencia amant castedat. Impero si la temptacio de luxuria multiplicave en to coratge ten fortment que fortitudo senclinas à debilitat, si tu fill as luxuria de la segona intencio ab ignorantia so es à saber oblidant luxuria, è totes ses circumstancies pensant altres coses ab qui fortitudo se comue ab castedat. Amable fill go lositat, argull, enveja, injuria à concordansa ab luxuria, è per so quat seras temptat q luxuria pense en continent trempansa quantra gola, è huc

humilitat quantra argull, è leal-
tat è continencia quantra enveja,
è justicia quantra injuria, è en
aqueſ recordament mit prudencia,
è caritat. Amable fill bels vesti-
ments, è baleſa de faysony ſon ab
que lutzuria tempta los amichs de
caſtedat; è recordant ſe de la mort,
è la ſuſeſa que ſe fa en la obra de
lutzuria, è entendre la baleſa, è
neteſa de pura caſtedat virginitat è
humana penſa, ſon coſes ab que caſ-
tedat es temptade à eſſer en la pr^a
intencio. Sapies fill que la ſegona
intencio es dobble à vegades, ſo es q^d
aquella libertat que tu aſ à aver
lutzuria enamadora per la ſego-
na intencio, ~~car~~ per ſo car mily. ¶
ne pots amar altre intencio que
es ſegona, ſo es a ſaber aquella on
caritat, justicio, prudencia, fortitu-
do ſerveren caſtedat com es en la
pr^a intencio: on com aſſo ſia en axi,
donchs p amor de aſſo te concell fill
que en te anima multiplichs pus
fortment en maioritat de la ſegona
intencio que aſ à caſtedat, que la ſe-
gona

segona intencio que es à luxuria, 20
segons lo qual multiplicament es de
venga & manera de compassio en pra
intencio, la segona qui es de sus la
pra on esta castedat. Amable fill
ab oracio, contricio, affliccio, è ab fu
gir avinentesa de fer fornicacio, pots
destruir luxuria en ton coratge
com nas temptacio: è si totes aques
tes coses demunt diles not son bas-
tants, multiplica lur caritat
en caritat, fortitudo, justicia, pruden
cia, libertat que nas en te voluntat,
è pusibilitat quantra temptacio de
luxuria; comve fill fer diverses
temptacions, so es à saber, que ab pru
dencia hom acompanya qual cosa es
elegidora, è amable, è vicij, è virtutj
à la presència de Deu, è à sa absen
cia, è sanitat, è malaltia, è axi de
las altres coses semtblants à aques
tes, è que caritat de justicia, fortitu
do sien concordants ab prudencia qui
es per intentio com les coses bones sien
en caritat, è les males en son contrari.

Rub.

Rubrica 10 de Auaricia

Auaricia fill es per intencio aduer-
sade quantra la intencio de larguesa,
per tal que larguesa se concort ab spe-
ransa, caritat, justicia, fortitudo quan-
tra auaricia superbia, accidia, e ira;
à on si tu fill est temptat per auaricia
en ta larguesa, sapies auer ordonada-
ment en la p^{ra} intencio, e en la segon-
na ab speransa, caritat, justicia, pru-
dencia, fortitudo, quantra auaricia su-
perbia, accidia, injuria, e ira. Ama-
ble fill home auar simplement es
pus auar que altre home, per so cor-
ama riquesa per la p^{ra} intencio, e
les coses ab que ha justicia la rique-
sa per la segona intencio, on ay tal
home auar es temptat, e vençut en
lo aduersament de les dues inten-
cions, car riquesa deu esser amada p^r
la segona intencio, e so perq^r riquesa
es amadora son los bens que justicia
vol multiplicar per larguesa, cari-
tat, esperansa; alguns homens ya
fill qui son auars per intencio de
gola

gola, car aman molt manjar: altres 21
son auans per fama, car volen esser lo
alts per les gentes per nom de riquesa:
altres son auans per enraquair lurs in-
fants, è axi de les altres coses semblats
anaquestes, on ay tals homens son tēp
tats quantra speransa, iusticia, caritat
qui ab larguesa se convenen, è amen
a auaricia per la segona intencio, è
les coses demut dites amen per la p^{ra}.
Hon si tu fill vols vencer auaricia, ajes
prudencia ab que sapies mudar, è girar
les dues intencions, amant viandes, hon-
raments & la segona, è Deu & la p^{ra}.
Amable fill molt fortment te conced
que tu no ajes auaricia, car vici es qui
dona gran patio a sos sotmasos, car &
injuriosa intencio la voluntat no pot
fadollar de ajuntar riqueses, en lo qual
ajuntamēt a molts perils, è trebals de
conseruar riqueses, è home auat tot-
iorn esta sospitos, temeros quantra le-
altat, speransa, è accidia li fa desitjar
molt, è enueja lo tormento ab ira en
aso que no pot cumplir sa voluntat go-
yant è perdent, ne de ningun defalli-
ment, ne tort, auaricia no dona null

D d

seguo

segument a te uenias, ne romey.
A fill sans son los homens auars qui no
so uydem esser, è sans son aquels qui
per auaricia moren ans que no mor
rien: è saps fill perq³ home auar no co
nex ensi auaricia, per so com no na co
nexensa en son voler desordonat per la
gra, è segona intencio; è saps fill que
home auar mor abans que no morria
per so cor deu vol que aquels bens que
home auar enbarga, als homens ser
uesquen, è fassan utilitat en altres ho
mens. Deu no ha fetz los bens tempo
rals per estar ouerts sots posacio del
notas auars qui utilitat enbarguen.

Rubrica ij de Superbia

Superbia es possible obra de uo-
luntat quantra humilitat; è com
humilitat es de intencio que home
conega, com per creacio es esdevengut
de no res, è que es humilia a deu qui
es eternal, è infinit en esser cumplit
de tots bens, per ase fill superbia es
esdevenguida en home accidentalmet
per contrastar a home en humilitat,
è que

que home ab caritat, justicia, prudencia, 22
fortitudo se combata a fortificar humi-
litat quant a superbia p tal que en
si mater aje conexensa com es es de ven-
gut de no res, e com es obligat a conixer,
e amar lo subiran be. Si tu fill est tēp-
tat per superbia de riquesa, o de amichs,
o de forsa, o de ciencia, o de baleja, o
ordinet, o p alguna altre cosa semblat
a aquestes, en continent fill recorre a
prudencia, fortitudo, per soquet aportar
justicia, la qual ordonan les dues inten-
cions, donant la segona intencio a rique-
ses, honraments, amichs, forsa, baleja,
ciencia o ordinet e la p^{ra} a Deu qui ta
creat de no res e per tu a la mort en
humana ~~et~~ natura es unit, he humi-
liet. Amable fill home argullo es temp-
tat per humilitat en lo menys presat
en que es en les gentz, car a home or-
sia argull nos conue honraments, e com
el vol esser honrat, e es per totz desonrat
en quant cascun home quis presa en
son coratge, e per so desonor lo deuria
humiliar p justicia, lo qual humilia-
ment seria honor sis jutjave esser menys
presat per les gentz, havent la segona

intencio
D d 2

segona intencio al menys pretament, è
a humilitat la pra, de necessitat se
sequex fill que si humilitat es per la
segona intencio, è honrament es p la
pra, que home argulos aje à argull
per la segona intencio, è a honramet
per la pra, hon com afo sia asi ab
dues intencions de home humil son co
trariy à les dues intencions de home
argulos; è saps perq per so que com les
dues intencions de home humil fan
so perque son en caritat, justicia, pru
denia, fortitudo, è p so tenen lo hu
mil ab honrament; è les dues inten
cions de home argulos tenen lo des
honrat per so com es lo contrari de
caritat, prudencia, fortitudo se con
ve de honor.

Rubrica 12 de Accidia

Accidia fill es peccat confus quan
tra la intencio comuna p la qual son
esperansa, caritat, justicia, prudencia,
fortitudo, è per so fill de neyguin; pec
cat no han los homeny tan poca
conuenia, ne conexensa com han
de

de peccat de accidia. Accidia es desijar 23
mal, è desijar de en te virtut, è per so
lo dimoni tempta los homens en accidia
per tal que ab ella los busca adur à gola,
e luxuria quantra peccat; è per so fill
tota hora que tu siej temptat per accidia,
recorre à la intencio per la qual es en
tu speranza, caritat, è guarda en qual
virtut te tempta pus fortment lo dimo
ni ab accidia, è infortex aquella ab les
altres virtuts donant à deù la pra intè
cio, è à les virtuts la segona, è donant
à la virtut hont pus fortment est temp
tat est temptat la pra intencio, è à les
altres virtuts ab quel vols fortifiar:
dona la segona, è si tu fill saps, è vols
aver lart, è la manera demut dita
per ~~fortifiar~~ amortifiar temptacio, è
aver les virtuts à ellas contraries.

Amable fill per nengu peccat no es
tan significable salvacio, è damnacio,
com es per accidia, è asso es per asso cor
fa mej comunitat que altra peccat, per
la qual major comunitat salvacio es
mils significada en los amors ama
dors de de comu que de de especial, com
sia cosa que es maior, è pus util en co
muni

Dd 3

comunitat que en especialitat, è per so-
fill ajes à be comu la prà intencio, è
al be special la segona. Amable fill
saps per que temptacio diabolial en ho-
me accidios qui ab negligencia, peresa
se comue que los homens justs, diligents
amadors de be, sien menys presats, de sa-
matz en lurs obres, è saps fill per que es
temptacio de angell benigno en home
on es auidia, per so que tota hora que
cada dia comença a venir que hom se
despert à cogitar de bones cogitacions,
è hom se aparell à esser amador de
be, è per so fill maleyta temptacio de
bona obra en home amador de be per
nota. so que no sia ocios à cogitar de obrar
be de son poder

Rubrica B de Enveja

Enveja fill es seruenta de glotoma,
luxuria, superbia, auaricia, au-
dia, ira, quantra speranza, caritat
justicia, prudencia, fortitudo, trem-
pansa, on si tu fill est temptat de
enveja, mantinent recorre à pru-
dencia per tal que ella te certifich
segons

segons que lo peccat de enveja te tempta 24
pus fortment ne aqual virtut enveja
en aquella temptacio es pus contrari.

Amable fill enveja te tempta ab golori-
tat, recorra a trempansa a la qual dona
la pra intencio, e en aquella vianda que
enveja te fa desigar dona la segona in-
tencio, e justicio enfortira ton coratge
ab prudencia quit apostara avilitat ^{en} ab
caritat quantra goloritat: e aquesta
regla mateixa pots aver fill quantra
enveja en qualque virtut o vici sien:
molts homens son fill qui an enveja, o
altre vici lo qual no volrian haver, mas
com no han, la manera com la sapien-
conexer mortificar lo peccat no an, e so
no sen saben star, estan en lo peccat; e
si els fill sabien usar de la pra, e segona
intencio segons la art, e la manera de-
munt dita, porian, e sabrien mortificar
e conexer los peccats en que son, e contras-
tar a temptacions, e fortificar virtuts.

Fill no ajes enveja, car any que fosses
res, no eres res; no ames, ne so que deu
dona a ton probisme, no envejes, car
deus a donar so que dona, es carrech o
els qui ho prenen, e an mes los acoma-
na, en

en maior perill ho posseheren, è l'ur
anima nes pus l'unij à vida contempla
tiva qui es millor que vida activa, lo
qual vida activa es millor en maior
treball en riquesa, que en pobreza.
Amable fill enueja dona tristicia, è
tol leticia, è fa atalentment no se
dolable, per lo qual ve passio de ira
quontra caritat, justicia qui amè
voluntat de tristicia ab fermansa
de coratge per esperansa, lealtat, te
mor, utilitat abstinencia, trempanja.
Ira es fill p' intencio que impaue
cio pusque nexer de caritat, justici
cia, fortitudo, trempanja quontra
la temptacio quel dimoni fa en
aquestes virtuts, en ira per so quel
homens ajen impauecio qui es
via contrarios à virtut; è per aso
fill pauencia es p' la p^{ra} intencio
è ira es p' la segona; è ab dues les in
tencions son contraries; car en axi
com la p^{ra}, è la segona intencio se
conuorden ^{en} diverses virtut, so es
à saber com alguna uirtut à sa
obra per tal que li aje altre uirtut;
en axi p^{ra}, è segona intencio son con
traries

contraries car la una intencio deuada 29
de uirtut, è la altre deuada de uici.
Si tu fill est temptat per ira, recorre
à fortitudo sta fort en ton coratge tant
de temps que sia uinguda caritat, jus
ticia, prudencia, qui enfortexen co
ratge quantra ira, en la qual fortifi
cacio nex pauencia comentada per
abstinencia, adonchs tu comensa auer
fortitudo quantra ira per pauencia
uoluntat obedient à illuminant en
teniment. Amable fill ira ue sopro
sament, è crex en la membransa
del falliment, è de la iniuria que
à home es feta, è per asso sopro sament
deu hom recorrer à fortitudo, absti
nencia ab abstinencia, è à les altres uir
tuts q tal que la uoluntat pusq auer
desliberacio en amar fortitudo per la se
gona intencio, è pauencia q la gra, è co
ritat pusque amar perdo pietat per la se
gona intencio, è ensi materal merit per
la gra, per lo qual merit esperansa leti
fua coratge de home pauent ab justicia
prudencia quantra auaricia, superbia,
enuija, ira, è auidia, culpa, è pena.
Si tu fill dius que no pots auer pauencia
com

com est irat, donchs tu negas poder de li-
bertat en te franca voluntat, en la qual
nre señor Deu ha ordonat com fortitudo
prudencia, justicia ab caritat, pauencia
rien quantra mala voluntat, impa-
cia, è ira, è per ay tal negacio à fermes
que en te libertat ha poder ira, è impa-
ciencia quantra la justicia, sapientia,
è misericordia de deu. Amable fill, la
nau, el castell, ne la ciutat no son fets
en una hora ten solament, han y conue
aytant de temps com se conue à la ma-
teria, è à la forma perq̄ venen à com-
pliment; è per so fill ira no mor soptosa-
ment moltes vegades, è dura longamet
per so cor los homes no saben oblidar,
è mortificar à virtuts, lo qual morti-
ficament de ira si soptosament ab gra
fortitudo, è à les altres virtuts qui son
quantra ira recorrien, è les dues intè-
cions ordonaven, amant p̄ la segona in-
tencio so perque hom ha occasio de ira,
è les altres virtuts amans per la segona,
è p̄ra. Not esay fill que la segona in-
tencio no pusques mudar en p̄ra, è la
p̄ra en segona, car si de asso se podies
esuyar segons veritat, seguir sia que
la

que la ira voluntat no aques fran- 26
ca libertat en uirtuts, è en uicis, è se-
ria ta voluntat de bistic, è no dome,
è cor ato fill es impossible, ama pacien-
cia quantra ira. Amable fill en les-
virtuts, è en los uicis demunt dits te-
he exempliada temptacio, è intencio,
per la qual manera son en home art,
voler, exemplificar en aquestes rubricas
consequents per tal que sapies, è ajes tris-
ticia de la injuria qui es feta en
aquest mon a intencio p temptacio
de uicis quantra uirtuts, per la qual
injuria ajes fill en los uis plot, è en
ton cor sospir, è dolor.

Rubrica 14 de Oracio.

Oracio es fill per intencio que hom
am Deu en son recordar, è entendre,
è amar; car en axi com es manjar, è
beura a sostenir uida corporal, en axi
es oracio p conseruar la anima la intè-
cio perque li es donada memoria, ente-
niment, è uoluntat. Amable fill molt
hom es temptat en sa oracio, amant Deu
per segona intencio, è amant uida, è ri-
queses

è riqueses, honraments, è infans, è al
trés coses per la p^{ra} intencio; è per ço fill
ay tal oracio es à deu desagradable, ió
sia cosa que el sia digna de esser amat
per la p^{ra} intencio sobre totes coses, è mes
que tu mateix: hon passó fill com tu
pregaras deu obre los vls de ta anima,
è guardet que no ames deu per segona in
tencio, car si ho fas, indigna est que no
sies excludit en la oracio, en la qual est
quántra speransa, caritat, justícia.

En oracio devem pregar, los homens,
deu ab la p^{ra} intencio que les do les
coses spirituals, so es à saber virtuts,
dels temporals per segona, com sia cosa
que la intencio perquè son les coses
sia la segona, è ella perdres fe, espe
rança, è caritat, è les altres vir
tuts sien per la p^{ra}, car lo dimoni
à ira oracio, per ço fill tempta los ho
mens en la p^{ra} intencio, è en la se
gona, concellant que hom prech deu
per coses terrenals per la p^{ra} inten
cio.

Oracio de boca es fill per segona
intencio, es oracio de pensa es per la p^{ra}.
è per ço lo dimoni tempta los homes
que

que muden les intencions adorant Deu 27
per paraules, è cogitant en altres coses
vanes temporals, per les quals oracions so
contraries à oracio, è uuyden se los homes
que per moltes paraules sien exaudits,
lats se sia asso que en lurs pensaments
ajen moltes, è vanes cogitacions contra
ries à oracio. Fill com uoldras fer ora
cio, templa tu matex si est pus aperalat
à pregar deus per utilitat de tu matex, o
de ton proisme, o a demanar a deus quel
do uirtutis, o quel defensa de uicis; è
temptada ta uoluntat en qual uirtut
est pus aparallada de contemplar, ni
qual uici si es pus contrari; è tempta
en la oracio loch, è temps pus conui
nent, è garde si ningun uici te fa
embargament en ta oracio ordona la
pra intencio à les coses pus nobles, è
la segona à les menys nobles. Amable
fill en la oracio segons caritat deu esser
be & comu per la pra intencio, è be spe
cial per la segona: è per asso lo ~~ordinari~~
~~ordinari~~ lo dimoni tempta a home
que prech per sa utilitat, comu & la
segona, è per so la oracio ual aduersa
da ab dues les intencions iuriamet
quatra

Se.

quantro exaudiment, è justiciu, molt
hom d'upta à pregar Deu altament
en llum de intelligençia per temor
de fe, la qual temor es quantro spe
rança, fortitudo, justiciu, caritat per
aytant com l'enteniment es p'excel
sat en entendra Deu en unitat de
essençia, è en trinitat de persones: en
tenent com Deu pare engendra Deu
fill eternalment, è infiride; è ix
del pare, è del fill Deu sant spirit:
aytant fill com en la oracio hom pot
hauer pus alta contemplacio, è ma
ior caritat deuocio, è axelsiment:
è per so lo dimoni tempta ab temor
per so que la uoluntat no pusque
aver gran deuocio, ni feruor per
presencia de conexensa. Si tu fill
est temptat en la oracio, per uiamet
contrast la temptacio ab mudo
ment de consideraçio ab diuerses
obres, ab rebons nouelles, è neces
saries, è si en ta longa, è deuota
oracio est temptat de vergona la
qual es de les gens en pregar longa
ment, è deuota, Deu amat vergona
p' la segona intencio, è la oracio pla p'ra.

Rub.

Rubrica 15 de Confessio.

28

Confessio es fill, auusament secret p'intenico de penediment, è satisfactio ab conuell de home iust official del sant Sacrament sacerdotal donador de indulgenca pauencia per uirtut de deu. Aquesta confessio es fill, en dues intenions, la una es perfecta en caritat, iusticia, prudencia, è laltre que es imperfecta per defalliment de fortitudo, è de fallen uirtutis en fortitudo; è per asso fill la perfecta confessio es p' la p^{ra} intenico amadora à la imperfecta p' la segona. La confessio qui p' la p^{ra} intenico fill es amable com la uoluntat a causa son peccat ab contricio, penediment al per uera, è lenteriment se iudge ab iusticia, recordant la memoria ab speransa, la misericordia de Deu; per tal q' gola, ne auaricia, ne los altres peccats no sien agradables per null temps à la uoluntat quis penet. Confessio fill qui p' la p^{ra} segona intenico es amable, es feruenta, è aparallament de la p^{ra}, cor molt hom es fill en peccat mortal

Se 2

... mortal, del qual nos penet perfectament, nen uol ell exis, è prepos que algun temps visque, è per asso que
Nota Deu lin do graua com ses auusat son peccat, è sot met vergona, è passio en la confessio. Amable fill temptat es home en la pra intencio per gola, ò luxuria, ò altre uici qui per amonestament del dimoni qui vol posar segona intencio en la confessio, è uana gloria en la pra; mas com fortitudo, caritat, justicia, è les altres virtuts se laceren, es liquen quantra uana gloria, è superbia, è mal exempli, = adonchs la confessio es per la pra intencio en la perfectio de les virtuts de munt dites en la contraccio, satisfaccio qui es per la segona. Confessio tempta fill lo dimoni los homens com per justicia significada imperfeita confessio, pusque home p no pro posa en aquella confessio obediencia de caritat, fortitudo, ~~pa~~ quantra auaricia, luxuria, ò altre peccat, è per asso fill son molts homens qui prena penitencia, è son desbeuets, è venques per sobres gra conuencio, è per

per poth fortitudo, ehan folla esperan 29
sa que vinguen à confessio, la qual
esperansa es multiplicada en confessio q̄
ua per segona intencio. Amable fill gr̄a
injuria fa home peccador à contrecio,
fortitudo, caritat, justicia, quant se con
fessa ab intencio que no isque de peccat
è gran injuria fa à fe, speransa, pru
denca, home qui nos confessa q̄ so car
no à vera confessio: empero, o fill, com co
fessio es filla de justicia quantra in
juria, e comell, te confes veraderament
e sias ten flach, ne entret que no confesses
per la gr̄a intencio, comette quel confes
ses per la segona, per so que si es pr̄s
pr̄s à la gr̄a intencio, è que no si es tat
quantra la fe catolica, ne tan contra
ri als sacraments de sancta Mare Es
glesia, ne si es ten manifestable pecca
dor, desagradable à Deu, è à les gentes.

Rubrica 16 de Sacrifici

Sacrifici es fill per intencio que Deu
en lo cors sagrat de Jhu crist
temps, loch, caritat, mouiment, à sig
nificansa de la diuina obra infinita
eterna

De 3

Nota

eternal que Deus ha en si mateix sens
tems, moviment. Amable fill Deus pa-
re engendra Deus fill, è de Deus pare,
è deus fill ix Deus spirit Sant, è tot
tres son un deu qui es immouible sens
loch, cantitat, è tems, car en essencia
eternal, è infinida en obra qui fia
per tota la essencia eternal, è infini-
da, no pot esser tems, cantitat, loch,
mouiment, è per so Deus entre nos-
tre obra en lo sacrifici, on no ha na-
turalment tems, mouiment, cantitat,
loch. Fill lo cossant de nro seignor Je-
sucrist en lo cel, è en tots los altars
on es figurat per uirtut de parau-
les, è per aso en lo sacrifici es ven-
gut tems, cantitat, loch, è moui-
ment, per aso cor en un tems es-
en diuersos lochs, è per la poca canti-
tat de la hostia es tota la persona
de Jesucrist, qui es major que tota
la cantitat de la hostia. Aquesta
obra fill, es poder, voler, sauesa,
justicia on es infinida uirtut, per-
fectio, è gloria, è per aso es demons-
trada la uirtut infinida p la obra
del sacrifici; car nulla altre uirtut

Nota

no

no poria fer semblant, ne equal obre,³⁰
ne natura no poria rembre pus fort-
ment significansa de la diuina =
obre de uirtut que Deus ha eterni-
tat, è infinitat en si mateu. Fill, ve-
ritat es en les coses spirituals p la
pra intencio; è en les coses corporals
per la segona, è per so temptacio tēp-
ta los homens en lo sacrifici per los =
senys ~~corporals~~ sensuals quantra los
poders de la anima, car en aso que
la hostia nos muda de color, ne de
quantitat de de sabor, jats sia que
soes aquella sia forma, ò materia de
carn, per so apar en la sensualitat
que intelligibilitat qui creu aquella
hostia esser cos de nre sr Jesucrist
no sia veritat: on p aso, si tu est
temptat de ay tal temptacio, recorre
al poder diuinal qui pot fer totes
coses, è ajes a les coses intellectuals la
pra intencio, a les sensuals la segona.
Amable fill lo sant sagramēt del
altar es p intencio que fe, speransa,
caritat ne sien majors en home, è que
lenteniment sen pugan mes exelsar en
entendra la bonesa, poder, humilitat
de nre

De 4

nre senor, car gra bonesa fa, com
fa tan gran, è tan maravelloza
obre, gran y es son poder, saber =
obre, natural humilitat, y es molt
gran com se uol tan suu in humi-
liar a nos, e ser tan fouint en tot
loch ab nos amor, è caritat, miseri-
cordia, è pietat, amistat societat fa
Deus a nos per sacrifici, hon si tu fill
no est crahent en aquesta obra p
so cor uol obeir als senys corporals
tu fas injuria a veritat, è a Deus
è als senys spirituals qui son amo-
bles, è afirmables per la pra inten-
cio pus nobles.

Rubrica 17 de Matrimony

Matrimoni fill es per intencio d
concordans voluntats sien obedient
en engenrar fills per ordonament de
Deu, los quals fills amen Deu, è cone-
quen, è per els sia conseruada la hu-
mana natura en lo mon. Amable
fill en lo acostament del home, è de
la fembra a delits carnals; lo qual
ya creat p intencio quel home è
la

La fembra se auosten en engenrar
 infants, è cor lo delit es per la segona
 intencio, è la generacio es per la p^{ra}
 per ço lo dimoni tempta los homes,
 è les fembres ab luxuria p^{ço} que
 ajen la segona intencio à fer infants,
 è la p^{ra} ajen als delits carnals, p^{ço} de
 luxuria pusque destruiur castedat en
 lurs coratges. Fill en matrimoni deu
 hom demanar amichs, è bellas fay
 sons per la segona intencio, è enca
 ra riqueses, è honramet, car lo ma
 trimoni es per la p^{ra} intencio: mas
 les gentes en la maior partida muden
 les dues intencions; è per ayo fill
 apenas es null home que en matri
 moni ~~es~~ ~~es~~ p^{ço} la intencio perq^{es} es. Ama
 ble fill en axi com Deu ha ordonat
 que natura es ordonament de na
 tura, è son cors en ses obras, en axi
 Deu uol que hom sia ordonada in
 tencio en engenrar fill è filles,
 è que aquels nodresquen per la p^{ra}
 intencio, è quels enriquesquen per la
 segona; mas de aquestes intencions fan
 fill los demes homens contrari, per los
 quals son lurs fills mal nodrits, è es de
 venen

esdeuenen en pobretat moltes vegades, è
à deu son desagradables

Rubrica 18 de Sciencies

Sciencies son fill p'intencio de cone
xer è amar deu, è de conseruarlo mdo
en bon estament, hon sapies fill q' en
teologia es per so que home parle par
lar de deu, es p' la p^{ra} intencio, totes les
altres ciencies son per la segona: è philo
sòfia es p' la intencio de conixer deu,
la qual conaxensa es demostrada
per obra de natura: è dret è cien
cia per intencio de tenir justia:
medicina es per intencio de conseruar
sanitat, è veritat è de altres ciencies
son fill à deu apartada intencio p' que
son, car deu no ha creada ninguna
cosa, ò ciencia sens intencio.

Amable fill, homens qui saben
teologia son temptats en la p^{ra} è sego
na intencio per so que destruhem à
teologia la intencio perque es, è p' so
lo dimoni se esforça que home am teo
logia per esser presat, è mestre, ò rich,
ò honrat, ò loat per ciencia, è la se
gona

segona que hom aje à la ciencia: è
per aytals temptacions fill son molts ho
menys que aprenan teologia, amant
Deu p la segona intencio, è si matex p
la p^{ra}, per la qual amor, no s'en de teo
logia segons segons la intencio perq^e es.
Philosofia es fill ciencia molt agrada
ble a saber, car ciencia es perque home
es molt illuminat en ~~cosa~~ ^{obres} de natura.
E en teologia empers molts homens son
cayguts en error, car la amaven per
la p^{ra} intencio, per la qual, amor des
troexen en teologia quant a fe, spe
rança, caritat. Dret es fill ciencia
qui ab justicia se conuee quant a in
juria; en aquesta ciencia es molt
home qui ame la ciencia p segona
intencio, è riqueses, perladies, è honro
ments; è per ayo es la ciencia en el
injuriada, è desviada de la intencio
perq^e es, per lo qual desviament fill
molt maluat metge usa falsament
de medicina.

Amable fill en les ciencias demut
dites se fonsa lo dimoni à destruir la
intencio perque son, è p so, son les cie
cias ~~son~~ molt confuses en la paririga de
molt

32

nota
—
falta
non

Nota, quod hinc
aliquid desinit.
Nihil.

molt maluat home que ab falsa intencio usa delles: hon com ayo sia en axi conuente fill si ames a ciencia, q³ la amy per intencio perq³ es, per so q³ mils, è mils pus lealment ne sapres obrar, è usar, è al dimoni mils ne pus ques contrastar. A fill tan gra ordonament seria ordonar que les ciencias fossen conuertides en la intencio perq³ deu las ha criades, è gran illuminament, endresament abraujadamet seria en les ciencias qui les ordonaua a necessaries comensaments segons lart abreugada de trobar veritat; per tal que ab los uniuersals hom posques atrobar les particulars qui ala praxia de les ciencias se conuenan.

Rubrica 19 de Infuels.

Infuels son fill en lo mon qui no creuen en la sanda fe catolica, los quals son fill per intencio que los factes cristians pusquen hauer martiri è perelament en que deu pusquen amar, è conexer per preycacio e via de martiri, no deytans a mo

morir, è sostenir treballs per la amor
 de deu. Amable fill aquels infaels deu
 rien esser amats p la segona intencio
 per via de martiri, è honra de deu
 deuria ser amada per la p^{ra} inten
 cio: mas lo diable tempta los cristians
 en les dues intencions, per tal q' amè
 lur mort per la segona intencio, è les
 terras, è riqueses dels infaels amèn
 la p^{ra}: è per so fill temptacio diabolical
 per absència de fe, esperança, caritat,
 fortitudo, prudència; è per presència de
 auaricia, auidia, enuejo se fa molt de
 mal en lo mon en desuiar intencio
 de aquelles coses perque son. Per q' la p^{ra}.
 Intencio es fill amable lo conuerti-
 ment dels infaels, è per la segona
 es amable guerra, è barala quant
 los infaels; è per so fill los cristians
 deurien pus fortment usar, è continu
 ar de la p^{ra} intencio a los infaels,
 que de la segona; è com nou fan, es
 injuriada la p^{ra} intencio, è ala sego
 na es feta major honor que nos co
 ve. Amable fill la maior, è pus al
 ta intencio que hom pot haure o
 multiplicar fe, esperança, caritat,
 justit

Nota

iusticia, prudencia, fortitudo, es hauer
intencio de donar conaxensa als in-
faels quil ignoren, è nol amè: è per
aquerta tan alta intencio son tan
altament pujats en santedat, è glo-
ria los apòstols, è martyrs: hon com
aso sia en axi, donchs fill quant se-
ra aquel temps que intencio sia en
los honraments que esser solia.

Rubrica 20 de Riquesa

Riquesa es fill per intencio q³
sia comuna caritat hon justicia,
è misericordia aje aparallament
à satisfèr à intencio quantra au-
riscio qui ab injuria, crudeltat se
conue. È per aso fill, riquesa es ama-
ble per la segona intencio; è cari-
tat, justicia, misericordia, è totes
les altres uirtuts son amables p^r
la p^{ra}. Amable fill si auaricia,
auidia, enueja no foren, los bens
temporals foren comuns, è sens al-
tre specialitat en destruir auaricia,
auidia, è enueja: ajustar rique-
ses es per intencio special de ri-
quesa

riquesa, per tal que ab riquesa los ho-
mens ajen poder en tenir justicia,
e en donar almoynes als pobres, e q̄
ajen speransa en caritat, e prude-
ua, fortitudo quant a uicij per ab-
sencia de speransa, e de caritat, e
de justicia qui pruen en coratge
de home uicios; per defaliment son
fill desitjades, e posseides, e ajustades
moltes riqueses mal partides, e son
donades a molts fills indignes de ri-
queses, e qui han pus contraria in-
tencio a les riqueses que poseen
que no sien, en pobretat viuen.

Saps fill perq̄ los homens se forsen
pus fortment a justas riqueses cor-
porals, que riqueses de uirtuts, e so-
com aman los bens terrenals p̄ la
p̄ra intencio, e los celestials p̄ la se-
gona. E per asso fill son molts richs
de diners, e de possessions, e de castells,
e de valles, e de ciutats, qui son ho-
mens pobres de fe, e de speransa, e de
caritat, e de les altres uirtuts, per la
qual pobretat lo dimoni los se cõptat
e a deu son desagradables, e a les-
gents.

Rub.

Rubrica 21 de Pobresa

Pobresa es fill desitjada per inten-
cio que home ^{en la anima} ne pugue mils metre
Deu recordant, entenent, è amant,
gitant de son recordar, entenora, è
amar les riqueses de aquest mor-
qui son ambargament à recordar,
amar, è conexer deu. Amable fill
pobresa es amada per la segona in-
tencio, è riquesa de virtuts per la
pra: mas lo dimoni tempta los ho-
mens en estes dues intencions, per tal
que amen riquesa de virtuts per la
segona intencio, è usament de vi-
uis per la pra; è aquesta temptacio
fa fill lo dimoni per tal que sia
quantra la intencio legitima de
pobretat, apenas es fill pobretat per
la pobre intencio en lo coratge dels
homens, car tant amen los delits
de aquest mor qui ab riqueses se
convenen, è tant temen les passios
que pobresa dona, per so que hom-
es de fe, speranza, caritat, fortitu-
do, trempansa en pobresa de spirit
no

no ha quax en quix fortificah quantos 34
los amadors de riqueces. Amable fill
molts homes son pobres, qui en lurs ri-
queces, è lurs tresors en los homes
richs, los quals son amats per la se-
gona intencio, è lurs riqueces son
amades per la p^{ra}, è per atto los ho-
mens pobres qui son temptats per la
manera demunt dita, son quantos
la intencio de pobreza, la qual deuria
esser restituida, è tornada per aquels
que pobreza se honrat, è fa esser agra-
dables à deu, è à les gens.

Rubrica 22 de Honrament

Honrament es fill en los homes
per so que honra deu, per atto als ho-
mens se conue honrament per la se-
gona intencio donant honor à deu p^r
la p^{ra}: mas lo dimoni tempta los ho-
mens en estes dues intencions, per so
que ajen assi mateys la p^{ra} intencio,
è à deu la segona. Amable fill lome
qui ama esser honrat per la p^{ra} inte-
nio es argullo, enveja quantos justi-
cia, fortitudo, caritat, argullo en
quant

Jf.

en quant ama esser mes honrat q^d Deu,
si amava que Deu fos amat mes que
el, amaria esser amat per la segona
intencio, è que Deu fos amat per la
1ra; enveja es car ha enveja de lo
honor que li desconue, è es injurios
en la intencio perq^e uol esser honrat
es quanto fortitudo de coratge, ven
sut per superbia, enveja, injurios, No
ha fill caritat pusque ama mes se ho
nor que Deu, è per atto que home ages
vicijs quantra uirtuts tempta lo di
monu los homens en la intencio q^e
que conue honrament, la qual tep
tacio es fill segons que demunt ho
uem dit, è per honrament en los
homens ex axis quax de intencio
vera, è legitima; è per so so los ho
mens peccadors criminosos, de son
rats en so hon cuyden haver honra
ment; car gran deshonor es a home
esser obedient al dimoni, è ser sot
mes a peccat, è que en aquel sotmeti
ment cuyt esser honrat.

Amable fill honramet de rigne
ses, vestits, parens, conuets, cortis ma
Nota + scors, è mencions deu esser desijiat per
sego

segona intencio; è honrament de fe, 36
caritat, justicia, prudencia, fortitudo,
trempança, humilitat, lealtat, absti-
nencia, paciència deu esser desitjat
per la p^{ra} intencio: mas lo dimoni
tempta los homens per so que alguns
honraments temporals corporals ha-
jen la p^{ra} intencio, è els spirituals
la segona: è per aso fill es molt hon-
rat en les cortz dels grans señors, è
honraments pertiments, è son desho-
rats spiritualment en quant incli-
nen lurs pensaments a injuries, fal-
lies, treyçons, volpeatge en grant
efalliments. Fill si tu ames hon-
raments, ama primerament en =
aquel honrament caritat, justicia,
per tal quey sien speransa, prudencia,
trempança perq^e sien honrat en la
saviessa, è en la voluntat de Deu; =
car la millor honor que pugues ha-
ver fill, es que te sapia just amador
de sos honraments, è que Deu sien =
amat, è la maior deshonra que pots
hauer, es que Deu qui sap totes coses
te sapia glot, luxurios, anar argullós
accidios, enveja, iras, fals, traydor sot
ff. . 2 . mes

estimes à rebals infinits, è en la ira
de Deu.

Amable fill si les gentz te fan des
honor per so cor tu fas honor à Deu =
tu est honrat per Deu, è en Deu, è ab
Deu, car el te honra en son entendre,
è voler; en Deu est honrat, car en son
saber est sebut just, è virtuos, en so
voluntat est amat: ab Deu est hon
rat en quant en si mateix per totens
seras gloriat ab qui ab ton recordar,
entendre, amar, tingues tingues la
honor qui à Deu se conue.

Nota

A fill com es perillosa cosa desit
jar honrament en aquest mò, car
honrament no es desitador, mas p
esser honrat lo offici que li es cono
nat à Deu à honrar, mas los demes
homens del mon desitjen haue hon
rats officis per so que sien honrats,
è lo dimoni tempta los homens que
honren los officials per interit dels
mateixs, è no per lo offici; è p so fill
en lo mon ha tants de rebals
è tants errors, engans, è fallimets
Sapies fill quel pus vistós effectuos
nota. + atalentament que hom ha en los
delict

delits de aquest món, es desitjar hon 37
rament, car per amar, è servir Deu
son lexats diners, parens, possessions:
muller, fills, è honrats vestiments, è
delicades viandes, mas honrament
apenas es null home que nol vulla
hauer quantra la intencio perque
es desitjable.

Rubrica 23 de Alaments.

Alaments son fill p intencio de:
obre natural per tal que sia cos hu-
ma, è que dels alaments sia compost
engendrat, è sostentat, per so que ho-
me puique esser, è hauer vida en
amar, è conexer Deu.

Aquests Alaments fill lo curs, è
la intencio perq son a sacrificar, è a sig-
nificar quels homens, è curs officis a
quexen la intencio perq els officis
son, car si los alaments qui no han
discrecio, ni raho sequexen la inten-
cio perque son; quant mes home qui
ha discrecio, è raho deu seguir en son
offici la intencio perque es son offic, è
la raho perq li es dat son offic.

f 3

Ama

Amable fill lo foch es calt, è cech
è la er es vmit, è calt; è laygo es fre
da, è seca. Calt es lo foch per la pro
prietat sua, sech es per la propietat
de la terra: è la er es humit p sa
natura, è es calt per la natura del
foc: è laygo es feda per sa natura,
è humida per la er: è la terra es
seca per sa natura, è feda per laygo.
è per ayo fill cascun alament segos
sa ordinacio demunt dita, ha à si
matex, è à sa calitat la p^{ra} inter
cio; è à laltre alament la segona.

Fill lo foch reb la secor de la ter
ra per la segona intencio, per so cor
ab secor se conue sa calor, è per la
segona intencio reb la secor, per so q^h
en aquella secor pusque mortificar,
è destruir la fredor qui es en la se
cor per esser contrari al foch en la se
gona intencio de la aygo; è lo foch
fill dona sa calor à la er per la p^{ra}
intencio, per so cor ab la humiditat
de la er se conue se calor; è lo foch
escalfa la er per la segona intencio,
per so que en la humiditat escalfa,
la qual la er dona à la aygo. lo foch
mortifi

mortificatio frater qui hi es contrario, è lay 38
go reb aquella humiditat escalfada, per
so que ensi mateixa la calor pusque =
mortificar, è destruir: è asso mater fill
se segueix de la terra, è de la er; è p
asso son los alaments deuantant de
lurs esferas sajus, è de sajus pugen la sus
per pra intencio, è per segona segons q³
son les calitats de cascun alament.

Amable fill per la ordinacio demunt
dita de les dites intencions entre los
alaments en composicio per generacio,
è corrupcio, è son contrari, è concordat
peruingar ~~esse~~ e sens ^{mitia} com asso sia nota +
en axi donchs p so quels alaments fan,
fill, per la pra, è segona intencio, go
es appetit natural, te concell co deques
penora exempli en usar de intencio =
ab uirtutis quanta uicis per so q³ a
Deu agej la pra intencio sobre totes co
ses.

Rubrica 24. de Presat.

Prelat fill, es per intencio de regir,
è governar los alaments qui hi son de + nota
iuris en axi com poble es de iuris prin
cep, è aquets prelaty fill deven saues

Ff 4 la pra

la prà intencio als clergues, è la segona
à lurs prelades; mas lo dimoni tempta
los prelats per so que al offici de prela
dia ajen la prà intencio; è la segona
als clergues, car per aytals mudamēts
de intencio son deliats menjar, venitat,
è ornamentals quantra caritat, justiciā,
humilitat, fortitudo per qui vera intē
cio es mantinguda.

Amable fill intencio de vera per
ladia no es posade en linatge, ne en
successio de pare à fill, ne fill à pare, ne
de parent à parent segons que es impi
cipiat successiuament per linatge, assoes fill
per so cor prelada se coquer ab perfectio
de fe, speranza, caritat, justiciā, è ab
les altres virtuts: è per so lo dimoni tēp
ta los homens qui desitgen esser prelats
com hazen intencio à prelada a coque
rie per contraries coses à virtuts, è en
lo comensament, fill, que los homens
entren en clereja per intencio de
esser prelats poseints è aver los honra
ments que ha prelat se comencen en
nota + aquel terns comensa cimonia, è saps
fill perque per so son han falsa intē
cio quantra la intencio perque prelat:
è per

è per so fill si tu desijges esser prelat, 39
si te leguda cosa aquel desig, ab que
ajes intencio que en aquella prelacia
pusques mils usar de virtutz, è aver
à deu la p^{ra} intencio, è à tu mateix
la segona. Molt home ha fill, bona
intencio en esser prelat, mas com es
prelat, lo dimoni lo tempta en la bo
na intencio que esser solia abans
que fos prelat, la qual temptacio li
fa ab les riqueses, è ab los honraments
que à prelat se convenen, è com =
aquel no sap haver fortitudo en ca
ritat, justicia, prudencia, humili
tat, è ~~tempta~~ tempta per aso son + nota
venjuts, è son prelats quantra la
intencio de prelacia.

Rubrica 29 de Religios

Religios es fill, per intencio que
haje vida contemplativa, è axelsada
sobre vida activa, è per aso fill, lo re
ligios ha la p^{ra} intencio à vida con
templativa, è la segona à vida acti
va: è lo dimoni, fill, tempta los reli
giosos per so que no sien vera intencio,
per la

per la qual temptacio, maluat religioſ
consent al dimoni, è la p^{ra} intencio
à vida contemplativa s^{on} ~~am~~ ab
nota + de religio, è en axi fill com car son s^{on}
princeps defena ab ely son poble, è reſta
en ely justicia, en axi fill, religioſ en vi
da activa deu esser s^{on} Apostoli o prelat
quils es comenat; è per so fill à los reli
giosos es comanada p^{ri}cacio, confessio
p^{er} esser vida activa, è justicia en poble
qui ab fe, speranza, caritat, è ab les al
tres virtuts se mante. Sapiet que lo di
moni quantra fortitudo de fe, speran
sa, caritat, justicia è prudencia, trem
pansa, humilitat, tempta los religio
sos en vida activa, è contemplativa,
è religioſ sen defen ab vida contem
plativa.

Amable fill, intencio es pus no
ble per obra, que per paraules, è per
axo deu haver à bones obres la p^{ra}
intencio, è la segona à paraules seg^{on}
comparacio es de p^{ri}cacio, è de sancta
vida: ~~mas~~ mas lo dimoni tempta, fill,
los religioſos com ag^{er} p^{ri}cacio, è ab les
altres paraules la p^{ra} intencio, è à la
sancta vida, segona, per tal que int^{en}
cio ab

ab los vicijs venera en el justiciu, è forti 40
quido en les altres virtutjs.

La intencio, fill, perq̄ en religio
es pus noble vida, que en altra offici, es
per so cor religio es per intencio que re
ligiosos sien llum, è aximpli à les gentjs,
è quels infaeljs ne sien endrejat à veri
tat per via de martyri, è preixcauo de
deuot farvent religios, qui no dupto
sostenir mort per bonrar deu, è que
per oracions de deuotjs santjs contèpla
tijs religiosos la gran misericordia di
uina age merce de nosaltres peccadors
è en caritat axals sos seruidors justici
ua qui ab misericordia se conue.

Rubrica 26 de Clergues

Clergues son, fill, per intencio
que prech Deu per los homens secu
lars que Deu los do gracia que fassen
be, è que no fassen mal, è que si fan
mal, que Deu los ho perdo. Amable
fill fer be, es per la p̄ra intencio, è
cessar de mal es per la segona: car mi
lor cosa es fer be que cessar de mal;
cor en fer be se concorden fe, speransa,
caritat

caritat, è les altres virtutis les unes ab les
altres, è en cessar de mal se concorde
les virtutis quantra viciis per intencio
que no fallen mal: hon com atto sia
en axi, donchs los dimonis tempten, fill,
los homens clergues com agen la pra in-
tencio à cessar de mal, è la segonda
fer bones obres, ne per atto cuyda molt
clerga en estament de saluacio, car
no fa mal, ne fa be; en lo qual no =
fer be cuyda esser escusat perso cor
no fa mal, è per ço, fill, es desuiat de
la intencio perq̄ es. Clerga no es legut-
aver, mulles, ne esser manastral, è atto
es fill per intencio que no sien ocupats
per fills, ne per bens terrenals, à pre-
gar deu, ne à usar del offic en que
son segons la intencio de lur offic se
requer, è per ço, fill, son donades als
clergues les primicies per tal q̄ vis-
quen, è que tota lur vida sia en pre-
gar à deu per lo poble; mas lo dimo-
ni, fill, los tempta en intencio perq̄
son, è fals desitjar riqueses, è delictis
temporals per tal que lur oracio sia
embargada, è que els sien indignes
de esser exalts.

Clerga

Nota

Clerga, fill, es per intencio de man 41
tenir e aximplificar la sancta fe ca
tolica, e es per fer sacrifici a Deu, e per
destruir heretges, e errors, e es per oir
confessions, e per certificar los homens
del dubta que han de la fe, e clerga
es, fill, per pryicar, e per disputar ab
los infels, e es per donar conceds, e per
pacificar los homens qui son en trebal;
hon com clerga sia, fill, per totes les co
ses demunt dites, e per moltes altres,
per so lo dimoni tempta los clergues
en la intencio perque son, per so que
de aquella intencio los pusque gitar,
e que els y lur offic sia sens profit,
e utilitat.

Amable fill los homens setglars -
tempta lo dimoni per intencio de de
recia qui fa esser clerga, son fill per
amor de les riqueses, e dels honramets
que an los clergues: e lo dimoni tem
ta los clergues per luxuria, per so
que sien quantra lo offic quen an de
fer matrimoni entre marit, e muller,
e lo dimoni tempta los clergues p
avaricia, per tal que los bens quels
sobren no donen als pobres, e tem
tels p

per argull en deytjar honrament; è
per gola son temptats menjant d'
licades viandes, è per moltes daltres co-
ses son temptats los clergues, per so q'
lurs obres sien mal aximpli de les gèts:
com asso sia en axi, donchs fill obri-
tos vls, è vejas com molts clergues son
desviats de la intencio perque son,
per so car amen lo offici per la segona
intencio, è les riqueses de la esgleja
amen per la primera.

Rubrica 27 de Princep.

Princep es fill per intencio que
ab temor tinga justicia en so prin-
cipat, car en axi com lo sant pare
Apostol es en lo mon per intencio -
que ab caritat govern lo mō, è mō
tinga sos sotmesos: en axi, fill, es =
princep per intencio que sia temut
per los homens en amichs de justicia

Amable, fill, princep deu haues
la p^{ra} intencio a goñar merit en
son offici per obra de fe, esperansa,
caritat, justicia, è la segona deu =
haues a son offici: mas lo dimoni qui
es

es quantitati à la ordinacio de ley du 42
e intenciony, tempta los prínceps
per so que intenciony usquen del dret
nament perque so creades en home.
Fill com príncep ha la p^{ra} intencio =
en esser Emperador, o Rey, comte,
marques, o duch; è ha la segona a
virtut ~~à virtut~~, donch es desviat de
vera intencio, per lo qual desvia-
ment es injust quant a justicia,
qui en el ha perdut son dret: è per
so fill ay tal príncep es honrat p^r les
gentz per intencio que tinga justicia,
è el se fa seruidor, è cert de injur-
ria, al qual honrament no conve de
imperi regnat, ne de nequn altre pri-
cipat si no fos injuria no fora príncep,
è si no fos príncep, no fora fill qui
aquei intencio acabade à tenir jus-
ticia; empero molts prínceps son en lo
mon, è la intencio que han en tenir
iusticia, es poca segons comparacio de
la intencio que han en esser honorats,
è richs, è ~~richs~~ sans, estant l'ogamèt
en lurs benanances de aquest md:
è recordat fill com son poch prínceps
en lo mon segons comparacio de tantz
homes

cert. ides
sap.

homens à els sormesos è sapias fill es
tan poch nombre de princeps per
en ordonar, è endresar lo mō, que
aquesten ordonada intencio en fe,
esperansa, caritat, justiciā, è à les
altres virtuts: è car lo mon es en tan
desordonadament treball, è amor, co
gite, fill com los princeps se convenē
en virtuts, ò en vicij.

Amable fill, intencio pot es
ser maior, ò menor en home segons
lo grau en que es posat, hon com
se esdeve que intencio es desviada
de sa regla en tant com lo home es
en pus alt grau, è el es quantra ve
ra intencio, è del grau en que la
intencio la pigat tenint el en major
deshonor intencio que altre home: =
hon com aquestes paraules que jst
dich à tu sien veras, donch plora
fill, è te plany lo demnatge desho
nor, injuria, superbia, è molts dal
tres mals quis saquexen q fretura
de acabada, vera, lavada, humil, virtuo
sa intencio fortis ab fortitudo, veritat,
justiciā quantra engans è errors.

Rub.

Rubrica 28 de Cauallers 43

Cauallers son fill per intencio de servir princep ab iusticia en temor, com sia cosa que princep sia per intencio que ab temor tinga iusticia è com temor, è amor se convergan, è amor sia pus amable uirtut que temor, e so fill, lo caualler deu sauor la gra intencio à amor, è la segona à temor.

Amable fill lo caualler es temptat per lo dimoni, qui en son offui lo tenta ab les coses que ha la intencio perq es caualler se convenen; la qual temptacio li fa en lo mudament de la intencio perque es caualler, è per so fill com caualler nos sap defendora de la temptacio, es uersut, è sobrat en lo cap de iusticia, caritat, fortitudo, prudencia, humilitat; en lo qual camp la uersut lo dimoni ab vicijs, per tal que sia caualler sens intencio de cavalleria. Saps fill que es temptacio feta quantra intencio, allo qui es orasio de destruir so qui ab esser se conue, è de à dar à pruuicio aquel
esser

esser. Per privacio de vera intencio
se inclinon les coses qui son a esser
indignes de esser; e per ayo fill in-
tencio vera, e intencio falsa se co-
trarietgen en caualler, com cauall-
ler fa de la pra intencio, segona; e
de la segona, pra. En offic de ca-
valler ha fill moltes coses lo cauall-
ler sapia guardar; e defendra inte-
cio en son offic, la qual guarda se
fa ab fortitudo de coratge iust, hu-
mil, vertader, leyal, e fort quantro
maluertat, e engan de goloritat, lut-
xuria, avaricia, superbia, ira, acci-
dia, enveja, volpeatge, traycio, va-
na gloria, e vilanes paraules.

Amable fill lo caualler qui ha
maior intencio a esser ben armat
de armes corporals, que de spiritu-
als, ama mes esser loat per fer gras
cops en la batalla ab spasa avuet
homens injuriosament que esser lo-
at per lo colp de justicia quantro
injuria, e de humilitat quantro
superbia, e de castedat quantro lut-
xuria, e de lealtat quantro traycio,
e de fortitudo quantro volpeatge,
perq

aucient
matant

perq̃ lo dimoni tempta lo caualler 44
quantra la intencio perque es caual
ler; es fill per so, que lo caualler
sia desordonat mitja entre princep, e
poble: e per aho fill, sau caualer es
aquel qui sap conseruar la intencio
perque es caualer, e saluar intencio
en princep. e poble.

Rubrica 29 de Poble ©

Poble es fill per intencio de
congregacio, e ajuntament de gentz, per
so que y sien nades bones custumes,
e quey sien diuersos mestres en ciu
tat los quals som com necessaris, =
axi com mercader, e farrer, fuster,
sabater, e los altres officis qui en =
ars mecanicas se conuenen.

Amable fill, poble e ciutat son
per la pra intencio, e viles, e castels
son per la segona, e Ciutat es per la
segona, e les set arts mecaniques so
per la pra; e les set arts mecaniques
son per la segona, e les set arts libe
rals son per la pra; la qual pra in
tencio, es fill segona en comparacio

99 2 de teula

teulogia, filosofia dita medicina qui
son per la pra, è totes les tres filli
son per la segona intencio, è teula
gia ~~per la pra~~ è les set virtuts per
la pra, les quals virtuts son fill, fe,
esperança, caritat, justiciá, prudè
cia, fortitudo, trempania. Com sia
fill, poble per la segona intencio:
è les set virtuts per la pra, ~~setg~~, per
aço lo dimoni tempta lo poble que
desordenadament sia engendrat en
los quanyis de les dues intencions de
munt dites qui ab ordinacio se con
venen; è aço fa fill lo dimoni quan
tra las set virtuts qui son carrera
de gloria perdurable, è que vicis
qui son carrera de intencio finits
trebals sien en poble.

Amable fill en ciutat son bur
gesos per intencio que sia mategut
universal dret comu al poble qui
ha privilegis, libertats, franqueses
per intencio de bones custumes
y sien mantengudes, per las quals
intencions sien en los graus que
convenen mas los burgesos tempta lo
dimoni ab deliats vestiments, e ben
anar

benanances per tal quel oyt de la 45
intencio perque son establits en
ciutat, è quels meta en golositat,
luxuria, auaricia, argull, auidia,
enveja, è ira qui a virtuts son con
traries.

Rubrica 30 de Mercaders

Mercaders son fill establits en ciu
tats, ho en altres lochs per intencio
que aporten les coses necessaries en
aquella ciutat, ò terra hon son ne
cessaries, è per lurs treballs, justicia
conuent que els puzquen donar ordo ^{x e auent}
nadament, è no superfluament ^{Nota +}
pra intencio a la necessitat del xpa
que no la del infel en lur officii: =
mas lo dimoni tempta los merca
ders ab auaricia quantra speransa,
per tal que hayen superbia quãtro
humilitat, è per aço fals desuyjar of
fici de burquesia, ab lo qual desig lo
gita de la intencio perque so establits
en ciutats, castels, viles: lo qual officii
de burquesia es desuyjat per la sego
na intencio a los denys dels hõraments
è dels

deh delicty en que los burgesos so desit
jaty p la p^{ra} intencio sens que noy
temuda pobretat que es deve en bur
gesos p^uis laug^{er}ament que en mer
cadens.

En ciutat fill es establir ferres
per intencio de fabricar, è asso se se
quex dels altres manastrals, axi com
el ferres aqui fa desigjar fabricar p
intencio que visque, è que haje ri-
queses on p^uisque esser honrat, è po
sar sos infants en gran honramet,
è de mercadaria, è de burgesia
è per asso fill lo ferres qui comet
al dimoni, es fals en son offic, è en
la intencio perq^e es ferres, è es fer
res sens intencio de ferreria: axi
com mercader qui es fora qui es
fora de intencio de mercadaria
jura falsament comprant, è venet

Amable fill intencio es de com
pliment, è la perfeccio de asso que
los homens son stablit, è obligaty
à amar, è esser obrans, è mouety
de un loch à altre, è de cogitar, è
desigjar diuerses coses qui en aquest
mon, è en laltre se convenen, è p

so fill

so fill. lo dimoni tempta pus fortmet 46
Es homens en intencio que en al
tra cosa; car lo desviament de inten-
cio, es destruir tot fo que es intencio,
non com atto sia en axi, com lo di-
moni destrouex intencio en home pec-
ador, mudant lo de p^{ra} intencio en
segona, è de segona en p^{ra} ab muda-
ment concordant a vius quatre vir-
tuts: per atto te concell que tut quant
que lo dimoni en la intencio es
hauras de los fets, car si aquella
pots haueu ver taderament, è ordo-
nada, tu seras agradable a les gentz,
è a deu.

Amable fill, firit es aquest
libre de intencio ab gracia, è ab
ajuda de deu; è car intencio, fill, a
perdut se parecio en los bons homes
del mon, è per priuacio de ordenada
potencia sia lo mon pus fortmet
en guerras, è en trebalz, è en error,
per atto te prech, et man molt caro-
ment ab justicia, è amor, è temor,
que tu fill plos, è planques lo danatge
quis seguex en lo mo, per so cor les
gentz no han intencio dretament en

Curs

99 4

Nota
Lurs obres; è no tan solament te
prech fill, planer è plorar; mes
prech et man desijar homens molts
sants, è devots, arrots, è fervents
qui en breu temps vingrè, è vagen
prijant per lo mon, com à intencio
ja restituda veritat, conuenia,
ordinacio, honoramèt, perfecio. Fill
si has vls, vuelles ne veura, è si as
memoria, sapiès en recordar, per so
que ab ton enteniment sapiès ente
ora, è ab ta voluntat amar so que
Deus ha ordonat en lo mò, è ordona
dament de intencio: car per so fill
à lo ferrer, fuster, sabater, è los
altres manatxals tantès coses en
lurs officis, que singularmèt ab ay
una de aquelles coses, è comuno
ment ab totes sa ajustan la ordina
cio de intencio, per so que ab aquel
la ordina cio es home de virtutz
quantra vicijs savi amèt, longamèt,
ferventment, justamèt, fermement,
è conexent, è amant nostre sr
Deu Amen

Viny 11 Jan.

1623.

Aquests versos de ual 47

escrits qui son per
nombre docents feu lo ve
nerable mestre Ramon Lull
a pavia a raquesta del Rey de Mallor
ques, qui volia saber, deu com romanica
escusat de la perdicio dels homens =
quis segueix per lo manament que deu
feu a Adam, sabent deu que Adam
passaria lo manament, per lo qual
tant home seria damnat: e encara
vol saber perquè deu no conforma
los homens en gracia, per tal que
no poguessen pecar, et per
consequent aguessen glo
ria; les quals dema
des li foren de
clarades se
gós de ual
se cote.

Un señor Rey qui bé sen ten
Se maravella molt souent
de deu qui es bon en quāt es
e no falli en nulla res
Com feu a Adā mendamēt
quel

quel fruyt no mejas el sabent
que Adam faria el peccat.
Don molt hom seria danat.
Arent tostemps pena è mal
car no par rayso natural
que deu fayer tal medamet
Don se seguis lo falliment.
Que no fora fino manas
a Adam que del fruyt no mejas
empero lo Rey diu que enten
que deu no feu may fallimet
Car qui ha condat infinidad
e eternal, no pot fer fallida
esta en jo maravelar
com deu sa sapia esusar
que no a culpa del mal
que en lo foeh infernal
quant hom per aquel medamet
lo qual mal no fora nient
Sil mendament no fos estat
è car per tant fort peccat
fer mendamet don usque mal
vol saber Rey deus p qual
Rayso pot de asso esusar
è car ami la esusa por
clara en mon enterimet
si tot suy hom qui apausent

el

ach

nient
res

gran

el senyor Rey sen dich lo ver
per lo ver dir aje plaser
no per set qui vil ditz, car pau yal ^{note}
les case diem que set aytal.

48

set
aquel

Deus infinidament enten
è ha infinit amamen
è infinit bonificar
è per so no pot ignorar
Ne ammar mal ne fer peccat
hadonchs Deus per infinitat
poder, perques pot excusar
que no consentis al peccat
de Adam, ne del gran dolor
del que en infern ha li peccador.
E si Deus nos pot excusar
son poder no pot abastar
al excusar, è es finit
è car finit, è infinit
No poden esser un poder
haver mostrat donchs lo dever
Deu com pot excusa haver
è mostrarem co la excusa es
Deus quant consiro que dixer
a Adà q' del fruyt no menges
pota orde en aquel pas
ab se que Adà ach peccat.

So es

So es la franca voluntat
que li dona de fer lo be,
è car Adam fo de nou re
per natura de aquel no res
hach libertat perq' pasques
far lo falliment è el peuat
en axi fench sa libertat
que menyas, o que no menyas
en agoltat foren li pas
on staua sa libertat
car per lo be que li fench donat
en creant, senti libertat
com el este obadient
è car fench vingut de nient
senti en si libertat
perques inclinay à peccat
com sia asso que peccat es
quantra asso que deu esser res
hach donchs Adam eleccio -
en far lo mal quantra rayso
de far be quis conve ab res
è volerse inclinar à no res
quis quantra fell qui es lo be
è la natura don lo be ve
esquina, è natura pres
à far so que sta ^{en} res.
so es peccat qui no sia sort

que en ço que es, aje null port
e saqui son don fon vengut
quantra so que era adt
so es far be a quis conoe
que el sia alguna re
per deu ^{conexer} ~~conexer~~, a honrar

49
aut
agut

Don par en est pas escusar
que Deus, pus Adam pusques
far lo be si el se volgues
per natura de be qui fo
en ell par la creacio
de aquel be que li fon donat
ab que puga quantra peccat
E si Adam volch lo mal far
del qual be se paguen ^{re} estar
e vol seguir lo seu ~~niement~~
per lo qual peccat feu fallimèt.
E si feu, no fouch forçat
ans lo feu ab sa libertat
de son niement segos que dit
e fouch lo peccat ab delit.
No feu donchs deu lo fallimèt
si Adam no tench lo mèdamèt.
jatj sia appo que Deus sabe
ans que lo mandamèt fue
que Adam faria el peccat
Don

Don molt home seria danat
puisque Adà no volch far lo be
lo qual deus tots cases sap be
que Adam lo be puguera fer
ab lo be qual lo volch crear
perque ach reys en fer be
axi com de rayso deve
hach en fer mal per nient
segons que havem dit claramet.

Donchs es manifest e prouat
com deus esta be esusat
del peccat que Adam ha fet
lo qual deus ha punit e dret
e punex tots sos consaguenys
per dret co lo qui es nient
lo es peccat far sustentat
en lo esser que deus volch crear
qui ab null peccat nos desconve
empere encara ~~no~~ conve
lo Rey son bon maravellar
e volch encara demandar
Com deus sia lo ver^{er} totz lats
perque no esquivia peccats
tant que hom no fayer nagu
e que glorieljay casu
e no

Nota

40

È no fos pena per peccat
per so que diuina bondat
squi vés pena, è peccat
en Angels, è en tot hom nat
È que naqui no fos perdut
mes que tuyt aquellen salut
pusque la diuina bondat
es gran, è no vol null peccat

È car la demanda es formada
sobre gran be, comve esser dada
repposio per gran bondat
de deu qui'l man a ordonat.

A fer gran be ^{quisat vengut} ~~la~~ ~~consequit~~

Nota

no fora si no fos agut
peccat è pena peccat

car no fora remunerat

gran be, si hom no pugués far
peccat, ne ~~pena~~ per el pena dar
car no puguera esser libertat
en fer lo be, è lo peccat

È Deus no puguera gra be far
à hom pus no pogues peccar
ques ^{ab} libertat, ~~Deu~~ hom amar
obeir, servir, è honrar

Deu

Car tutom lo amara fosat
perque no hu converguera grat
è ja

e ja deu no poguera formar
en paradís glorietajar
Car si hom far mal no pugues
è que francament no voldgues
deus obeir, servir, amar
ne deu no puguera res jutjar
Ne galardonar ne gun be
ne puguera perdonar en re
è bondat no aguera ab que
pugues fer en home gra be.

Fora donchs ligat lo poder
de deu qui no poguera be for
gran, ne petit per jutjamet
è fora estat lo ligament
Per so com mal no sentis
è si deu en so consentis
ligara so res ab no res
del qual res ~~tot~~ tot home es
È fora quantra si peccat
lo qual fora infinitat
en cascuna de ses virtuts
~~entre~~ ^{entre} si aguera defaluts
per so que hom no agues mal.
No par donchs rayso natural
que deu qui es be infinit
per be finit sia falit
ligat e pres quatra jon be

Deu

Veuu donchs senor Rey per que 91.
 pots en peccat pena e dolor
 per fo que lo be sia major
 e hom lo pusque far de grat
 El be sia remunerat
 e pot ener pusque deus es
 excusat segons que dit es

Finit esta aquest escrit
 a honor del sant sperit
 lo qual ~~va a honor en amor~~ ^{me scabf en}
 desamor a mi peccador. ^{so calor}

Finis ☞

Taula del libre passat

Del preambol. fol. 1.	Rub. de luxuria. 19
Que cosa sia interccio. fol. 2	Rub. de Auaricia. 20
Rubrica de la fe. f. 9.	Rub. de superbia. 21
Rub. de la speransa. f. 11.	Rub. de accidia. 22
Rub. de caritat. ibid.	Rub. de Inueja. 23
Rub. de Justicia. 13.	Rub. de oracio 26
Rub. de Prudencia. 14	Rub. de confessio 28
Rub. de fortitudo. 15.	Rub. de sacrifici 29.
Rub. de temperansa. 16	Rub. de matrim. 30.
Rub. de glotonia. 17	Rub. de uencies 31
	Rub. de infael. 32

Rub. de riqueza. 33. Rub. de clergues. 40.
Rub. de pobreza. 34. Rub. de princep. 41.
Rub. de honramet. 35. Rub. de cavallers. 42.
Rub. de Alamets. 37. Rub. de poble. 44.
Rub. de prelat. 38. Rub. de mercad. 49.
Rub. de religio. 39. Versos de Remo. 47.
Finis.

Aquest Libre qui apres
 se se'ovex feu Mestre
 RAMON LULL, lo qual se
 apella, libre de consolacio
 de armita, en lo qual
 ha los capitols se

quents
 Po del proambol

De la distencao	De encarnacio
que deus sia	que deus sia ia encarnat
De l imitat	De Verginitat
De Generacio	De resurreccio
De produccio	De glorificacio
De maioritat	De jutjar
De sustancio	De predestinacio
De natura	Del sagramet del altar
De creacio	De accident
De renouacio	De matrimoni
De perpetuacio	De Exclucio del libre

DEUS glorios de tots bens abundos,
 per vostra saviesa e amor, comensam
 aquest libre, qui es de consolacio del
 armita per un boscatge.

Per un boscatge anava Ramon
 conuers, per so com veya lo mo en tan
 torbat

torbat estament, per so cor Deus el tan
poch conegut, è amat; car amor gran
no pot esser sens gran conaxença: per
so desitjava que Deus fos molt conagut,
è amat, conagut per enteniment, è
amat per voluntat, com sia cosa que
à Deus se pertany que el sia equal met
conagut, è amat. Dementra que
Remon anava en axi per una
de les valls à hombra de un bel arbre;
prop de una bela font estava un ar
mita qui fortment plorava, è crida
va car vijares li era que deu lo agues
desemparat, è que lo mon lo temptas,
è la sua voluntat.

Señer Armita, dix Remon,
vos perque plorats, ne perque tan fort
ment vos desconsolats.

Dix lo Armita, Jo som estat ho
me fort munda, è peccador, è consideri
que vingues en aquest boscatge à plo
rar mos peccats, è que fes penitència,
è com cuyt Deu pregar, recordantme
les vanitats que he fetes en lo mon
è venen me temptacions quantra la
fe, è som armita en lo boscatge en
que son per vaer è oir, mas no per
cogita

vijare
apar

cogitacions, car nos pensaments esta 2
en les coses que he fetes per tempta-
cio del dimoni per lo mon, e p la carn.

Armita, dix Remon, qual es la pna
intencio perq? uos sots fets armita.

Lo armita respos, que p jo que aques
gloria eternal, e no pena carnal.

Armita, dix Remon, no es mara-
vella si uos sots en gran temptacio, e tri-
bulacio, com sia ver, amats mes uos-
mateix, que Deus: car la pna intencio
mudats en segona, e la segona en pna,
com sia ^{ala} ~~esta~~ veritat que segons l'ordo-
nament de Deus, e raho natural qui
ho raquer: hom deu amar mes Deus,
que si mateix, e om qui es bo per jo q?
el pusque molt amar, e entendra deu,
entrar en la forest per jo que no veja
homens, ne oye el parlar, mas ta jo
lament deu recordar, entendra, e
amar de tot lo poder de sa anima con-
templar.

Remon, dix lo Armita, be coneix
que deyt veritat, mas per res no puch
acostumar quem pusque oblidar les va-
nitats, e los peccats en que som estat, e
axi com io deuria aver dolor, e coñeicia
e tristor

gaup
goig

Aristot fontent pagament, è plaer, è
^{caye}
gaup en temptacio quantra la fe; p
queus prech carament, que sim po
dets ajudar, è donar concell, quel me
donets.

Armita, dix Remon, lo concell
ha de venir de Deu, è placia à el q³
yo sia instrument a Deu queus do bon
concell, è que vos siats instrument a
Deu, à rebra bon concell.

Remon, dix lo Armita, qual es
lo concell?

Dix Remon: hom qui creu Deu,
è noll enten, nos tambe aparallat
de fugir à temptacio, è à peccats; ne
pot tambe pregar Deu, ne amar, co
aquell qui enten Deu, è les seues obres
è atto per rasons necessaries; com
sia cosa que lo enteniment ay tant
com mill es dispost en entendre Deu.
È per so concel vos esforcets en ente
dra Deu, è les seues obres, è jo dar vos
he manera en aquest libre, perq³
ho podets fer; è vos farets objecions
segons vostre seny, è imaginacio, e
yo soltarles vos he segons rasons na
turals, è necessaries sobre lo seny è
imagi

malh

imaginació; axi vos aurets fa gran
 conaxensa de Deu, è de les seues obres,
 que per aquella conaxensa fugi
 rets en aquella temptació del mon,
 del dimoni, è de la carn, è de ayo yo
 vos he dat vint eximplys ò capitols

Aquest libre es departit en dues ci
 encies, les quals per alguna manera
 poden ésser contraries per rasons ne
 cessaries, è concloven veritat segons
 lo subiecta en q^{ta} esta, del qual lo huma
 enteniment fa conclusions natural=
 ment; è la vna ciencia es subirana,
 è laltre es humana. La ciencia subira
 na es aquella que fa lo huma enteni
 ment per la natura de Deu, è de les se
 ues dignitats, les quals son subirana bone
 sa, granesa, eternitat, poder, sauesa,
 ò clar enteniment, voluntat, virtut,
 gloria, perfectio. Aquesta ciencia
 es tan vera, que no pot defallir; com
 sia ayo que los seus comensaments
 estan de ius los quals son los senys=
 corporals, è la imaginació; è perso, dix
 Remon, com hom aplica la conclusio
 segons natura dels senys, è de la ima
 ginació

imaginatio quantra la ciencia de
sus, so es saber quantra la fe
catholica, è si tu sabies la ciencia
de sus, tu sabries vencer les tempta
cions per les rasons necessaries: è
per so vullte mostrar la ciencia
de sus, car per ella hauras entedre
quantra les obieccions qui son qua
tra la fe, sens lo qual entendra no
pories saber les obieccions; car creu
re no vens entendra, mas enter
dre vens creura, com son contra
ris en un mateix subiecte è obiecte,
per asso tu faras vint obieccions qua
tra la fe, è jo sobre aquelles prouat
la fe, è asso argumentalment. E pri
merament tu comensaras.

Com lo armita hach oides totes
aquertes paraules aque molt gran
plaer, è prega à nre señor deus, q
li donas gracia com el pusques aper
cora aquella ciencia, car molt la de
sit voler saber, per so que el pusques amar
deu, è les sues obres per entendra, è
que pusques fugir les temptacions qui
fortment lo turmentaven, el treba
llaven, è comensa arquir axi.

Obiecc

Nota

Capitol 1 que Deus sia & Obieccio del Armita

Dix lo armita. Aquel esser qui no es diffinible, no es demonstrable. La maior proposicio es de si notoria; e la maior declararam axi. Deus si es, no ha causa sobre si, e per so no pot esser diffinit; e en tot so hon ha confusio, ha dubitacio: com sia alho que confusio pot, que la una part, e son contro ri, puega esser vera

+ Deus no es diffinible doncs no es demonstrable.

Resposta de Ramon

Armita, dix Ramon, sospo que gran be e gran veritat, sia Deus esser: e si la contraria sosposicio es vera, de necessitat se seguex que sia gran be, e gran veritat, Deus no esser. La qual cosa es impusible; car si era possible, seguir sia, que fos gran be, e gran veritat Deus esser, e no esser; e alho es contradeccio, la qual esser no pot: e donchs demonstrat Deus esser de necessitat, la qual

Nota

qual demonstratio fa l'entenciment ab
llum de fe per la p^{ra} proposicio, è ei de
necessitat a entendre per la segona
proposicio en so que conex que gran
inconvenient sen seguiria, si era gra
be, è gran veritat Deu no esser: e si
Deu es, no sen segueix negun inco
nvenient. En so que dius que Deu no
es demostrable, per dius en quant so
bre Deu no ha nenguna causa perq^e
puxca esser demostrat: mas pot esser
demostrat per la predicacio necessa
ria q^{om} pot fer del dihent: Deu es sub
ran be, sobirana gransia, è en axi
de les altres sues dignitats, è encara
que la vna dignitat se puxca predicar
de la altre, è axi tal esser, axi ^{judicat} ~~predicant~~
es esser necessari.

Cap. 2 de Unitat.

Obiectio del Armita.

Dix lo armita. Remon, negun
esser que sia de moltes persones di
verses, infinides, no pot esser un Deu:
Deu es esser qui es de moltes persones
diverses, è infinides, donchs no es un Deu
la p^{ra}

La p^{ra} proposicio es manifesta; la sego^{na} declaro en axi. Deus pare es per^{one} infinida; e Deus fill es altra per^{ona} infinida; e Deus spirit sant es altra persona infinida; e appo tu nou pots negar en quant est cristià.

Resposta De Remon

Armita, dix Remon, tota bone
 sa que sia gran eternal, que produ^{ca} bo gran eternal, a lu
 ga gran eternal; Deu es bone sa, gra^{ta} e eternal
 nesa, eternitat. donchs es raho ab q^e
 produga bo gran eternal, e per appo la
 produccio comue que sia infinida. Prou^{at} e deus infini
 ho axi: Si a la bone sa de Deu es raho^{ta} tota diversa
 a bo que produga be, e car es gran, es per essencia
 raho a bo gran que produga gran be, esset no poden
 e car es eternal, es raho a bo gran eter^{com} sin a se
 nal que produga be gra eternal, aytal que la unate
 produccio posa de necessitat infinitat manaria la
 com sia appo que infinidament eternal^{altca.} e que
 sia produit, lo qual per negun altra es la produccio
 senca pot esser terminat, ne compres; sia infinida
 es donchs prouat de necessitat, que no
 es sino un Deu. E car dius que de moltes
 persones infinides no pot esser un Deu;

ver

Nota pro
Eimerico

Ver diries, si les persones eren moltes
essencies diverses, mas no son sino=
una essencia; com sia alho, que deu pa-
re de sa essencia produi Deus fill, e de
ab dot ix Deus spiritus sanctus: e per alho
es la essencia bona, gran, infinita, e
eterna.

Ramon, dix lo armita, tu no
pots destruir lo meu argument, si-
donchs no saps que sia ver so que dius
de necessitat, car creure no destrueix
entendre, mas entendre destrueix en-
~~tendre~~ creure.

Armita, dix Ramon, jo entench
so que dius en quant entench lo in-
convenient quis seguiria si Deus no
era produccio ^{bona} gran eternal, e in-
finita, car sens ella no hauria perqui
fos esser singular ^{bona} gran infinit, e
eterna.

CAP. 3 QUE EN DEU NO HA
CORRUPCIO

Obiectio del Armita

Dix lo Armita, Ramon. etot so =
que ha

que la generacio, ha corrupcio, en deus 6
 ha generacio, donchs en deus ha corrup-
 cio. La maior proposicio es per se mani-
 festa; la menor es manifesta p la fe,
 car tot crehia creu que en deus ha ge-
 neracio. Aquesta mica obiectio tu no-
 pots destruir per creura qd que de ne-
 cessitat es entes.

Resposta de Remon

Dix Remon. en neguna generacio
 infinita, è eternal no es corrupcio; en
 Deu ha generacio infinita è eternal:
 donchs Deu no ha corrupcio; è tu segons
 generacio sensual, è imaginal, ver dius,
 mas no dius ver segons generacio spiri-
 tual. axi com Deu pare qui enten e
 es be que ent ~~axi~~ axi enteno, è aytant
 pot desi matex engerrar infinit, è eter-
 nal fill entes aytant com el matex
 è axo come eses de necessitat, per so
 que aqe obra en sa bondat, granesa, + e de sa bondat
 eternitat, è les altres seus dignitats aytant gra com
 no sien buydes, ne se natura; è que u sa bondat.
 el sia aytant bo, aytant gran, aytat t,
 eternal per sa obra que ha en si ma e axo fa per so
 que no ha ocios
 e que les seus
 dignitats.

tex

matex, com es per la sua essencia,
sustancia, è natura; è encara sens
aytal obra com lo mon no era, no
fahera negun be segons tu, è es pus
gran, è pus bo, aquel qui es bo, è fa be
en lo mon que no fera la donchs cò
no era sino el tanplament, è no
era en lo mon. Vet donchs com es
destruit lo teu argument, lo qual
es per sentir ~~tan solament~~ è imagi-
nar, ab lo argument que yo he fet
per entendre de les dignitats de
Deu, lo qual no puguera destruir
per creura tan solament; car en-
tendra no pot esser vençut per creu-
ra, è creura pot esser vençut per en-
tendra.

CAP. 4 QUE EN DEU HA PRODUCCIO

Obiectio del Armita

Dix lo Armita: Remon en tota
essencia en que ha productio, ha mu-
tatis: en la essencia de Deu ha pro-
ductio. donchs en la essencia de Deu
ho

ha mutacio; es donchs de necessitat q' en deu no ha productio, è atto es quã tra la fe qui diu, que deu pare produ deu fill, è de ab dos ix lo sant spirit.

Resposta de Ramon

Armita dix Ramon, la tua objec-
tio es vera segons senctiu, è imagina-
tiu; mas no es vera segons intellectiu
Lumiat à tot senctiu, è imaginatiu
per so car es infinit, è eternal, axi è
Deu Pare qui de la sua infinita essen-
cia, è eternal produ deu fill infinit
è eternal, è de ab dos ix infinit, è eter-
nal deu sant spirit, è de asso fa uer-
cia lo enteniment huma ab les diui-
nes dignitats que sens productio infini-
ta, è eternal serien buydes, è ocioses,
è sens natura; axi com la diuina bo-
dat en qui es productio per bonifica-
tiu, bonificable, è bonificar, è en la
diuina honora per magnificatiu, mag-
nificable magnificar; è en la diuina
eternitat per eternificatiu, eternifi-
cable, eternificar, è en axi de les al-
tres diuines dignitats.

Ramon

Ramon dix lo armita, con saps
tu que axo que dius sia ver de neces
sitat.

Respos Ramo, è dix que el ho
sabia per lo inconvenient quis fo
quiria sien deu no era productio de
munt dita, lo qual inconvenient
es impossible.

CAP. 4 QUE EN DEU HA maioritat

Obiectio del Armita

Dix lo armita: aquella essencia
es maior que altre essencia, en que
ha infinides paternitats, filiacions,
e spiracions. etc.

Resposta de Ramon

~~Armita dix Ramon, la sua ob
iectio es vera segon sensu, e una
opinativa, mas no es vera segon intel
lectu, perque la dita essencia, no ha
infinides paternitats, filiacions, e
spiracions, perque la dita essencia, no ha
infinides paternitats, filiacions, e
spiracions, perque la dita essencia, no ha~~

Armita ~~Armita~~

~~no pot haver infinites essences, i per tant, no pot haver infinites~~
~~essences, i per tant, no pot haver infinites~~

Armita dix Ramon, tu conclous segons senmetiu, è imaginatiu; è yo se gonis intellectiu, è ymaginatiu destruesch ton argument ab aquest. Ne guna essencia no pot esser maior que altra essencia per infinides paternitats, filiacions, è spiracions, que per infinida paternitat, filiacio, è spiracio; donchs la essencia de deu es major que aquella en que son finides paternitats, filiacions, è spiracions. È la raho perq' esta en esto, que moltes diverses essences no poden esser infinides, car la una termenaria l'altra; è seguir sia contradictio: mas en essencia infinida pot esser una paternitat infinida, è una filiacio infinida è que totes tres les propietats sien una essencia, è no moltes.

Nota contra Simericu.

CAP. 9. QUE EN DEU HA JUSTANCIA

Obiectio del Armita

Dix lo armita, Ramo tota la justancia

sustancia qui sia de moltes coses diuer-
ses, es composta: la sustancia de deu es
de moltes coses diuereses: donchs la susta-
ncia de deu es composta, com sia asso q³
ella sia subiranament simple; saqueu
se donchs queren la sustancia diuina
no ha moltes persones diuereses.

Resposta de Ramon

Armita, dix Ramon, neguna sus-
tancia que sia infinita, e eternal, no
es composta, la sustancia de deu es in-
finita, e eternal, donchs la sustancia
de deu no es composta. Composicio esser
no pot sens diuereses ~~persones~~ essencies;
la sustancia de deu es una, e no mol-
tes, e en ella son diuereses persones se-
gons relacio eternal, e infinita: e
sia asso que deu pare, de tota sa sus-
tancia infinita, e eternal, engera
deu fill infinit, e eternal, e de ab
dosos ix deu sant sperit infinit,
e eternal; e per asso no pot esser -
mas una sustancia simple. Car en
axi com lo pare de sa sustancia en-
gera infinit, e eternal fill; en axi
lo en

60

Lo engendra de sa simplicitat infinita,
è eternal, è atto matex del sant spe-
rit que ix Deu de abdosos.

en
CAP. 6. QUES DEU SIA NA
tura
Obiectio del Armita

Six lo armita. Ramon neguma
natura no pot fer si mateza: Deu es
natura, donchs Deu no pot fer si ma-
tex: Deu faria si mateza, si Deu pare
feya Deu, so es adir Deu fill, lo qual fill
es ab lo Pare un Deu, è atto matex del
sant esperit; è si Deu no pot fer si ma-
tex, donchs Deu no ha en si mateza tre-
nitat, encare que no ha natura, re-
quer distrechis relatius reals, so es à
saber naturant, naturat, è naturat,
sens los quals seria buyda, è ociosa.

Resposta de Ramon

Armita dix Ramon; diferencia
ha entre natura à natura; so es à sa-
ber que una natura es naturat qui
es de sus spiritual infinita, è eternal,
è es

noia 4

è es de juy que es natura de noua
è finida, la qual natura no fa si
materes, è en la natura de sus na
turant qui de si mater produ natu
rat, è de ab dos si mater spiren na
turar, è nequ de aquert, no fa si
mater, è per asso arguesch en axi.
Nenguna natura infinida, è eternal
no fa si materes; deu es natura infi
nida, è eternal; donchs deu no fa si
materes.

CAP. 7 QUE SIA CREACIO

Obiectio del Armita

Dix lo armita: Ramon nequ
esser, fa esser de no esser, segues fa
donchs que lo mo no sia creat, è que
sia eternal, è asso es quantra la fe.
Aquerta obiectio necessaria, tu no
pots destruir per crehensa; si dach
tu no saps que de necessitat deu pus
que crear esser de no esser; car se fe
tan solament la mia raho que es
necessaria, tu no pots destruir; com
sia asso, que per creura, hom no
puesque.

no puch destruir raho qui esta per entendre. 61 10

Resposta de Ramon.

Armita, dix Ramon, tot esser qui sia sobira esser per subirana bondat, granesa, eternitat, poder, enterimèr voluntat, virtut, veritat, gloria, è perfectio; pot crear esser de no esser, so es a dir, que crea so que no era en nequ subiect en potencia ne actu; è si ay tal poder lo esser subira no aques; fora li gat son poder, è finit per sobirana bondat, granesa, è les altres dignitats, la qual cosa es impossible. En quant dius que yo no pusch destruir esta raho per cramenta, mas p entendre; dius ver: mas yo vens, è destruesch esta raho: per so com ja engendra creia per entendre; jo entenenent que Deu es subirana bondat, granesa, è les altres dignitats: lo qual no seria Deu si hauria defalliment la sua bondat, granesa, è les seues dignitats, è tu aydas haver raho neria quâtra la fe, per so co no pots sentir, ne imaginar, com res puq esser creat de no esser.

Cap.

CAP. 8 DE RENOVACIÓ

Obiectio del Armita

Dix lo armita: Ramon, en tot
esser qui falla algo que no feya ho
novitat: Deu fa algo que no feya: dicit
en Deu a novitat; la qual cosa es im
possible, com sia algo que el sia sim
ple, è pura trinitat, en la qual no
cab neguna novitat.

Resposta de Ramon.

Armita, dix Ramon, ver dius se
gons les coses finides, terminades, è
creades, è començades: mes segons na
tura de pura eternitat, no dius =
per lo carson uener; com sia algo que novitat, è pu
ra eternitat a gen infinita distan
cia: car en axi com lo ferrer qui
fa lo clau, no reb en si en quât fo
 essencia sustancia natura è specie,
jats se sia que falla la obra la qual
no feya, no pren novitat en si mateix
natural: en axi è molts mils Deu

Nota

no

62
11

no pren novitat, en s'eternitat, ja't
sa sia alio que ha creat lo mo, lo qual
no era, e tu eu s'ageys be segons sen-
teciu, e imaginatiu: mas jo arguesch
mils que tu per intellectiu considerat
per cascuna diuina dignitat, en ne-
gu esser infinit, e eternal, obre fini-
da, e començada no pot multiplicar
novitat; Deu es esser infinit, e eter-
nal; donchs en deu ~~no ha~~ obre fini-
da, e començada, no pot multiplicar
novitats.

CAP. 9 DE PERPETUACIO Obiectio del Armita

Dix lo armita: Ramon, negun
esser qui sia començat, no pot esser
per tot temps perpetuat: lo mo es esser
començat, donchs no pot esser perpe-
tuat, com sia alio que entre comença-
ment, e eternitat, aje infinita dista-
cia: e si no es perpetuat, los bons no po-
den en Paradis hauer gloria eternal:
nels mals en infern, pena, e mal eui-
ternal.

Resp.

Resposta de Ramon

Armita, dix Ramon, ton argument es bo segon manera de sentir, è im-
ginar, per la qual natura de home no
pot sentir, ne imaginar, que cosa comen-
sada pusque tostemps durar: mas no es
bo segon manera de entendre, per lo
qual hom pot conixer ab les dignitats
de Deu, que lo mo, jats que sia comen-
sat, pot esser per tostemps perpetuat,
car si la diuina voluntat qui es infi-
nit poder, è infinita bondat, è infini-
da granea, è les altres ses dignitats
pot voler quel mo sia creat, è comen-
sat, bes segues que pusca voler quel
mon sia perpetuat: empero fas aquest
argument quantra lo feu. Tot esser
qui sia infinit poder, è enteriment,
è voluntat, pot perpetuar esser comen-
sat: Deu es esser infinit, è poder, è en-
teriment, è voluntat, donchs pot fer
voler, è entendre que esser comen-
sat pusque esser perpetuat.

^t cas us man
fundament de
mostrat,

Cap.

CAP. 10. DE ENCARNACIO

12^a

Obiectio del Armita

Dix lo armita. Ramon negu esser infinit, pot si mater esser finit. a questo obiectio que es necessaria per ratio natural quantra encarnacio tu no pots destruïr per ratio natural, car saguir senthia ~~con~~tradictio: so es a saber que per una ratio natural, è necessaria sentiment pusques destruir altra ratio necessaria, è natural, la qual cosa es impossible.

+ Deus es esser
infinit. Dones
Deus no pot si
mater esser fi
nit.

Resposta de Ramon

Armita, dix Ramon, diferencia es entre una ratio natural necessaria è atto pots tu recordar segons que de munt es dit, car si la ratio natural, la qual fa lo enteniment per natura de les diuines dignitats, è per natura de son entendor, la qual natura es spiritual, per atto ton argument no es necessari: e fas aquest argument necessari quantra lo teu. Tot esser
qui

+ altra ratio na
tural necessari

Nota

qui qui age poder infinit, è eternal,
pot conservar son esser infinit, è eter-
nal, è pot se fer en altra esser finit,
è comensat: Deu es esser infinit, è eter-
nal. Donchs Deu pot conservar son es-
ser infinit, è eternal, è pot si mateix
fer en altra esser finit, è comensat,
è per so Deu qui ses fet home, nos
muda de sa natura infinita, è eter-
nal prenent altra esser, so es en la
natura humana de Jesucrist es
ser finit, è comensat.

CAP. II. DE VERGINITAT

Obiectio del Armita

Dix lo armita Ramo.
Seguna pensella stant verge,
no pot infentar ^{infant} ~~infant~~: nra dona
santa MARIA stech tot temps ver-
ge; donchs no pot infentar infant.

Resposta de Ramon

Armita, dix Ramo, tota pensella
stant verge pot infentar infant, si
ho vol la diuina bondat, gran es,
è les

è les altres divines dignitats, è la divina voluntat volent que pomes hauer infant: donchs nra Dona sãta MARIA estant verge pot aver infant so es Jesu crist ver deu, è home estant; hon com aho sia en axi, tu est dessabut per lo sencitiu, è imaginatiu, ab lo qual no pots entendre aquesta cosa, la qual yo entench sobre curs de natura sensual, è per intellectiu racional ordonat, causat per la divina bondat, granesa, è les altres divines dignitats.

CAP. 12 QUE DEU SIA
ia encarnat

Obiectio de Ramon

Dix lo armita: Ramon, ne guano cosa que no sia sensible, ne imaginable per temps passat, pot esser prouada de necessitat; la encarnacio del fill de deu no es sensible, ne imaginable per temps passat; donchs la encarnacio del fill de deu no pot esser prouat de necessitat.

Res

Resposta de Ramon

Armita, dix Ramon, tota cosa
qui sia intelligible, è amable, & la
diuina bondat, diuina granesa, è les
altres dignitats, è diuines virtuts, pòt
esser prouada de necessitat, jàt sia as
so que sia ^{estada} en temps passat: la diuina
encarnacio es intelligible, è amable
per la diuina bondat, granesa, è les al
tres diuines dignitats. Donchs la diuina
encarnacio pòt esser prouada de ne
cessitat, jàt sia aso que sia estada
en temps passat. La maior es clar,
è la menor declaram en axi. Si Deu
no era encarnat, è era a incarnar,
seria intelligible, è amable, quel co
sa encarnaria que aquei poble, lo
qual haueu no poria, car los cristi
ans creyen que el sia ^{sa} encarnat, los
sarrayns, ne los gubeyns no creyen q
el sia encarnat: son com se conue
que Jesu crist age poble, es intelli
ble, è amable lo seu poble: è tu ar
que ~~es~~ be segons senctiu, è imagi
natiu, è yo segons intellectiu, è ra
ciono

65
14
racionatiu per la diuina bondat, gra-
nosa, è les altres dignitats.

CAP. 13. DE RESURRECTIÓ

Obiectio del Armita

Dix lo armita. Ramon, negun
home ^{mort} pot esser resuscitat: hon com
Jesu crist sia home mort, en axi dels
altres homens morts: donchs el no
pot ^{esse} resuscitat, ne encara los altres
homens podran esser resuscitats.

Resposta de Ramon

Armita, dix Ramon, Per ço car
tu no pots sentir, ne imaginar que
null home mort ~~no~~ pusque resuscite-
tar, neques resurreccio, qui es un
dels articles de la fe catholica. Mas
si tu uols entendre que deu pot per
son infinit poder ho mes si uols la sua ^{Nota 4}
infinita gracia, è axi de les altres in-
finites diuines dignitats, pots entendre
que deu pot homens resuscitar, com sia
asso que deu ab les sues diuines dignitats
age

age maior poder^{or} obrar, que lo home
per natura corporal e spiritual no pot
sentir, ne imaginar en cara que deus
deu homens resuscitar; per so que
la sua iusticia age subiects eternal
e per la sua misericordia en
en los quals fasse deu iuy eternal
segons que haurem ben fet, o mal
fet, e amils declarar pots e entendre
per aquest argument. Tot esser en
que sien una mateixa cosa subira
na bondat, granesa, eternitat, poder,
enteriment, voluntat, virtut, glo
ria, veritat, pot homens resuscitar,
Deu es donchs aytal, donchs pot ho
mens resuscitar.

CAP. DE GLORIFICATIO

Dix lo armita. Ramo ne
gun home pot haure gloria es
plida sens beura, e sens menjar,
e sens fembra tocar; en paradys
hom noy menjara, ney beura, ney
tocara fembra, donchs en paradys
noy pot esser gloria completa

Res

Resposta de Ramon

66

14

Armita, dix Ramon. Aquel es
ser qui es pus obrant per grana de
bondat, è en axi de les altres diuines
dignitats obrè ^{Deu}. La pus noble fi q³ + la pus nobla
sia per glorièjar, esta per Deu enten
dra, amar, è recordar: donchs Deu en
tenora, amar, è recordar en paradís
es compliment de gloria, è nos pertay
que en paradís sia beura, menjar, ne
fembra tocar, car de aytals obres se
sequex corrupcio, pudor, è moltes dal
tres coses qui no son dignes de esser no
menades.

CAP. XV DE JUTJAR

Obiectio del Armita

Dix lo armita. Ramon tot ho Nota
me deu esser ^{jutjat} pregat à be, ò à mal per
merit finit, è comensat. donchs de
vem esser jutjats per merit finit,
è comensat; es donchs prouat que no
sera gloria, ne pena perpetua, car
sua

siu era lo iudici de Jesuchrist no
seria dret.

Resposta de Ramon

Armita, dix Ramon, tot home
qui fa be per amor de deu qui es in-
finit eternal, ò mal: deu ésser ò be,
ò mal infinit, è eternal; lo home fa
be per amor de deu qui es infinit, è
eternal, ò mal infinit è eternal: -
E si allo no era en axi, lo iudici de
Deu no seria dret, ne equal: es d'och
prouat que Jesuchrist el dia del iudi-
ci dara iuy iust, è vertader ab agol-
tat, donant ò casu de aquels glo-
ria eternal, ò pena eternal.

CAP. XVI. DE PRAEDESTINA Obiectio ¹⁰ del Armita.

Dix lo armita. Ramo, negun
hom q's sia predestinat à gloria, pot
ésser damnat; ne null hom qui sia
precit, pot ésser saluat. segueix se d'och
que negu home no cal fer be, nes
deu

67
16

Deu star de mal; è que lo iudici de
Deu no sia, ne no call.

Resposta de Ramon

Armita, dix Ramon, si eren
à predestinacio, ne prescripcio nos squar
den à fer iudici; car molt home ha
uencià que no fa be, è fa mal, mas
iudici squarda à fer be, è mal: dochy
iusticia qui ses squarda simplèment
à be, ò à mal, è car la iusticia de deu
es bona, è gran; en axi de les altres di
verses dignitats, jutge los homes lo temps
en lo qual fan be, ò mal, è si lo jutge
fora de aquel temps, no seria còplit,
ne equal, ne valria home e esfràch
arbitro, lo qual ha home à fer be, ò
mal; la qual cosa es imposible. Tu fas
ton argument segons senectiu, è ima
ginatiu; è yo fas aquest quantra lo
teu per intellectiu segons lo orde que
han les diuines dignitats en los homes
dels quals son causa eficient, è final:
neguna ciencia donchy sotreny los ho
mens q' fasse be, ò mal: Deu es vera ciencia,
donchy deu no sotreny los homes que
fayen be ò mal.

Cap.

CAP. XVIIJ DEL SACRAMET del Altar, Obiectio del Armita

Dix lo armita. Ramo, negu cos =
stant en lo cel, pot estar en la terra
lo cos de Jhu xrist esta en lo cel, donch
el estant en lo cel, no pot estar en
la terra: è asso se segue de molt al
tres en los quals no pot esser en un temps
mateix.

Resposta de Ramon

Armita, dix Ramo, verduis se
gony poder senectiu, è imaginatiu,
mas no segony cos de intellectu; è
per so que ho entenes, fa te aquest
argument. Est esser qui sia vñfi
nit, è qui tot sia fet home: pot esser
~~en un temps~~ en un temps mateix
en ~~un~~ ^{tot} loch; lo fill de deu es en axi:
donch lo fill de deu pot esser en un
mateix temps en tot loch, ~~per so~~
è aytal poder esta per la diuina
bondat qui ho bonifia, è per la gra
nesa

68
17

granea de deu qui ho magnificà, è
en axi de les altres diuines dignitats
les quals no poden esser enpatrades
per poder seneciu, è ymaginatu =
qui es poder finit, è començat.

CAP. XVIII DE ACCIDENT

Obiectio del Armita

Dix lo armita. Ramon, negu
accident pot ser sens substancia qui
es son subiects: la color, sabor, è canti-
tat de la sagrada hostia, es accident:
donchs no pot esser en ella, sens que
no sia en ella per substancia; es dèch
prouat, è demonstrat que la hostia sa-
grada no pot esser en cos de xrist,
com sia axo que tota substancia requer
son propri accident.

Resposta de Ramon

Armita, dix Ramo, ver diu segon
quel huma entenimèt fa la ciència
per lo senciu, è ymaginatu, mas no
diu ver segon que fa ciència segon
intellect

intellective desnuda de senectiu, è ima-
ginative per los actus que enten de
les diuines dignitats: car en axi es lo
poder de Deu per sa bonesa, è granesa,
e les altres dignitats pot crear acci-
dent de no res, pot fer que accident
sia sens sustancia, è que no sia en
res, è per axo declarar, fas te aquest
argument. Tota voluntat que sia in-
finida en bondat, granesa, eternitat,
poder, è les altres dignitats diuines,
pot fer que accident sia en si mateix
sustentat sens que no sia conegut ab
sustancia: la diuina voluntat es ay-
tal, que pot fer que accident sia sus-
tentat en si mateix sens sustancia;
donchs es prouat, que la hostia es ver-
cos de Jhu xrist sots la color, sabor, e
cantitat que han com el sagrada &
prevere ordonat.

^{''''}
CAP. XVIII DE MATRI-
MONI

Obiectio del Armita

Dix lo armita, Ramo nequ ho-
me, ne

69
18
ne ninguna fembra qui age franca
libertat, pot esser ligat per matrimo
ni: lo home, è la fembra han franca
libertat; donchs no poden esser ligats p
matrimoni.

Resposta de Ramon

Armita dix Ramon. Deu es causa
efficient, è final de tota franca voluntat,
è per atto ordona, è requer que tot allo
que fan los homens, è les fembres, fan
sen per la fi, à la qual son creats, la qual
fi es Deu honrar, è servir, entendre, è
amar, è obeir, la qual fa aquel home,
è la fembra sien obligats per matrimoni,
sens lo qual, los homens, è les fembres
no haurien ordonada fi: è tu est des
sabat per lo senctiu, è imaginatiu, qui
es del genero, è natura de les besties, è
pot esser illuminat per aquest argu
ment: tota generada fi, obliga si ma
texa tota fi particular

Cap. 20

CAP. XX del Fi del llibre

A gloria è labor de nostre senyor deu
finex Ramon aquest llibre en la Ciu-
tat de Milina en lo mes de agost en
lany de la encarnacio de nre s^r deu
Jhu xpi M. CCCXIIJ.

Com Ramon ach finit lo llibre
dix al armita aquestes paraules:
Armita segons lo proces de aquest lib.
te es donada doctrina com degues mes
amar deu que tu mateix, que tu ja
pies contrerstar a tentacions per la co-
nexenta que hauras de deu: car qui
sap entenora per so que deu enten, pot
fugir errors, e pot en deu multipli-
car se amor. Fonch acabat de escriu-
ra diuenores lo primer de agost a 12
hores del dia any MCCCXXX

Finis die 16 Januarij
1623 ab hugone
Berardo
p^{ro}.

70
19

consecrari de quatre
virtuts, so es justicia, trè
panja, e fortaleza.

Aquestes son les quatre virtuts que
apellen per los doctors, cardinals, o mo
rals, les quals son dades a regiment del
cors, e ab lo probisme, les quals son do
des per deu a casu sens negun merit
precedent.

Item deven saber totes les gentes
del mo, que aquestes quatre virtuts
son donades per deu a tot generalmet,
axi infraels, com factis crestians, ha ben
osar, e fer bones obres morals, per les
quals virtuts aconsegueren los saluts
quatre nobleses o dons al cors de aquell
qui seran resuscitats, e tot aquell qui
resuscitaran en lo juy final.

DE JUSTICIA

Primo per la virtut de justicia, se
ra lo cors clar, e luent set vegades mes
que el sol.

DE TRÈPANJA

Segonament per trempansa haura
lenga

Leujario que ira sobre les aygos axi
com Jesu xrist.

DE PRUDECIA

Per prudencia haura subtilitat
que res nol embargara, axi co feude
Juxrist en la nativitat co nasque, que
no trenca les claustrer virginals, ans
romanent verge la sua mare.

DE FORTALESA.

Per fortaleza haura immortalitat,
car de qui auidat mort p lo poder que dabas
auidia en lo mo sant Pau xpi mortuus, et
no moritur.

Per cotrari tot los denats, axi infalls, com
maly crentias haura altres 4 diformitats

Primo, negres mes set vegades q altra
negror. Apres sera pus fuxuchy, e pd
derosos que tota altre cosa per natura

Apres sera immobles, so es que nos poran
moura de infern. Apres que hau

ran mort eternal quil durara perpe

tualmet. Isaies in danatis vermis non

moritur

Finis 16 Jan. 1623

ACORDADO

En el día de hoy, en la ciudad de Bogotá, D.C., se reunieron los señores señores [illegible] y [illegible] para tratar y acordar lo siguiente:

ACORDADO

Que los señores señores [illegible] y [illegible] convienen en celebrar un contrato de arrendamiento de un inmueble sito en [illegible] de la ciudad de Bogotá, D.C., por el término de [illegible] años.

El precio del arrendamiento será de [illegible] pesos mensuales, pagaderos el día [illegible] de cada mes. El arrendatario se obliga a pagar las contribuciones y gastos de mantenimiento del inmueble.

Este contrato se celebra en dos ejemplares, uno de los cuales se conserva en el archivo de [illegible] y el otro en el de [illegible].

m + Lemos
Lemos?

Magr. J. J. J. J. J.

Magr. J. J. J. J. J.

MS.
1001